

ŠIRVINTŲ RAJONO 2010–2016 METŲ STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS

TURINYS

ĮŽANGA	4
Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginio plėtros plano rengėjai	5
Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginio plėtros plano dalyviai	6
IVADAS	7
1. IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ	8
1.1. POLITINIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI	8
1.2. EKONOMINIAI VEIKSNIAI	11
1.3. SOCIALINIAI VEIKSNIAI	19
1.4. TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI	24
2. APLINKOS ANALIZĖ	27
2.1. BENDROJI APLINKA	27
2.2. TRANSPORTAS	31
2.3. GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS	33
2.4. TIESIOGINĖS UŽSIENIO IR MATERIALINĖS INVESTICIJOS	34
2.5. PASLAUGOS	35
2.6. TURIZMAS	36
2.7. GYVENAMASIS FONDAS	39
2.8. APLINKOS APSAUGA	40
2.9. SVEIKATOS APSAUGA	41
2.10. KULTŪRA IR LAISVALAIKIS	43
2.11. ŠVIETIMAS	45
3. ŠIRVINTŲ RAJONO PRIORITETŲ ANALIZĖ	46
3.1. ŠIRVINTŲ RAJONO SSGG ANALIZĖ	46
4. SSGG ANALIZĖS IŠVADOS	50
5. ŠIRVINTŲ RAJONO VIZIJA	52
5.1. I PRIORITETAS ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ IR SOCIALINĖS GEROVĖS PLĖTRA	54
5.2. II PRIORITETAS. INFRASTRUKTŪROS IR APLINKOS PLĖTRA	58
5.3. III PRIORITETAS VERSLO, TURIZMO IR ŽEMĖS ŪKIO PLĖTRA	63
6. ŠIRVINTŲ RAJONO PLĖTROS 2010-2016 METŲ STRATEGINIO PLANO BIUDŽETAS	71
PRIEDAI	72

IŽANGA

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai institucijos misijai vykdyti, numatytiems tikslams ir rezultatams pasiekti, efektyviai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius. Strateginis planas – ilgalaikis (6 ir daugiau metų) strateginio planavimo dokumentas, kuriame numatomi atitinkami strateginiai tikslai, siektini rezultatai ir planuojamas jų įgyvendinimas.

Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginis plėtros planas yra sudedamoji strateginio rajono valdymo dalis. Strateginis plėtros planas skirtas Širvintų rajono savivaldybės administracijai ir bus įgyvendinamas jame numatytas priemonės perkeliant vykdymui į Savivaldybės strateginį veiklos planą trims metams. Strateginiu plėtros planu yra įtvirtinamos pagrindinės rajono vystymosi gairės ir kryptys. Keičiantis rajono aplinkai, atsirandant naujiems poreikiams ir galimybėms, planas bus peržiūrimas. Plano valdymo ir stebėsenos sistema numato galimybes suinteresuotoms šalims teikti pastabas bei pasiūlymus dėl veiksmų ar stebėsenos rodiklių įtraukimo, pašalinimo ir koregavimo. Strateginio plano dokumente pateikiama:

- Širvintų rajono vizija iki 2016 metų;
- Strateginiai tikslai, uždaviniai ir veiksmai, detalizuojami pagal tris strateginės plėtros kryptis;
- Strateginio plėtros plano įgyvendinimo orientacinis lėšų poreikis.

Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginio plėtros plano rengėjai

Kęstutis Pakalnis – Širvintų rajono meras;
Valdas Radionovas – Širvintų rajono mero pavaduotojas;
Vilma Lučiūnienė – Tarybos narė;
Jolanta Karalienė – Tarybos narė;
Jadvyga Raudeliūnienė – Tarybos narė;
Antanas Lidžius – Tarybos narys;
Algirdas Meško – Tarybos narys;
Mykolas Bildžiukas – Tarybos narys;
Nikolajus Dorofejevas – Tarybos narys;
Rimantas Jonas Kadžys – Tarybos narys;
Jadvyga Barbaravičienė – Širvintų rajono mero patarėja;
Elena Davidavičienė – Administracijos direktorė;
Albertas Vanagas – UAB „Širvintų šiluma“ direktoriaus pavaduotojas;
Vladimiras Gudačius – UAB „Širvintų vandenys“, vyr. inžinierius;
Algirdas Gudonis – UAB „Širvintų komunalinis ūkis“, direktoriaus pavaduotojas;
Laima Sadauskienė – VŠĮ Širvintų rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, slaugos administratorė;
Dalia Aleknienė – VŠĮ Širvintų ligoninė, vyr. gydytoja;
Vaiva Daugėlienė – UAB „Širvintų knygynas“ direktorė;
Dalia Kunevičienė – Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius, vedėja;
Vilija Ramaškevičienė – Finansų ir biudžeto skyrius, vedėja;
Virginija Germanienė – Finansų ir biudžeto skyrius, vyr. specialistė;
Agnė Gatelytė – Informacinių technologijų skyrius, vedėja;
Robertas Bartulis – Infrastruktūros skyrius, vedėjas;
Ingrida Baltušytė – Investicijų ir savivaldybės nuosavybės skyrius, vedėja;
Vilma Lajauskaitė – Investicijų ir savivaldybės nuosavybės skyrius, vyr. specialistė;
Vita Majerienė – Kultūros, turizmo ir ryšių su užsienio šalimis skyrius, vedėja;
Laura Kiškytė - Kultūros, turizmo ir ryšių su užsienio šalimis skyrius, vyr. specialistė;
Deimantė Oršauskaitė – Socialinės paramos ir sveikatos skyrius, vedėja;
Valentina Deisadzė – Socialinės paramos ir sveikatos skyrius, vyr. specialistė (gydytoja);
Regina Jagminienė – Švietimo ir sporto skyrius, vedėja;
Borisas Sockis – Švietimo ir sporto skyrius, vyr. specialistas;
Roma Džiovėnaitė – Teisės ir personalo skyrius, vedėja;

Sigitas Kirtiklis – Vaiko teisių ir apsaugos skyrius, vyr. specialistas;

Marytė Kmitienė – Žemės ūkio skyrius, vedėja;

UAB „EUROSPRENDIMAI“ konsultantai.

Širvintų rajono 2010–2016 metų strateginio plėtros plano dalyviai

Sigitas Bankauskas – Alionių seniūnija, seniūnas;

Virginijus Niekis – Čiobiškio seniūnija, seniūnas;

Lionginas Juzėnas – Gelvonų seniūnija, seniūnas;

Vidmantas Grinis – Jauniūnų seniūnija, seniūnas;

Stanislovas Gaidauskas – Kernavės seniūnija, seniūnas;

Birutė Jankauskienė – Musninkų seniūnija, seniūnė;

Laimutė Griškienė – Širvintų seniūnija, seniūnė;

Nerijus Drazdas – Zibalų seniūnija, seniūnas;

Janina Martinaitienė – Širvintų Lauryno – Stuokos Gucevičiaus gimnazija, direktorė;

Vladas Trakimavičius – Širvintų rajono Musninkų vidurinės mokykla, direktorius;

Onutė Valančienė – Širvintų rajono Gelvonų vidurinė mokykla, direktorė ;

Helena Vaicekauskienė – Širvintų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla, direktorė;

Jonas Grybauskas – Širvintų rajono Alionių pagrindinė mokykla, direktorius;

Pranas Kamienas – Širvintų rajono Bagaslaviškio Igno Šeiniaus pagrindinė mokykla, direktorius;

Irina Semaško – Širvintų rajono Barskūnų pagrindinė mokykla, direktorė;

Inga Fedčuk – Širvintų rajono Bartkuškio pagrindinė mokykla, direktorė;

Stėponas Mažrimas – Širvintų rajono Čiobiškio pagrindinė mokykla, direktorius;

Bronius Lubys – Širvintų rajono Zibalų pagrindinė mokykla, direktorius;

Irena Sližauskienė – Širvintų pradinė mokykla, direktorė;

Gintaras Pauliukonis – Širvintų meno mokykla, direktorius;

Algis Kmitas - Širvintų sporto mokykla, direktorius;

Vacė Vaskelienė – Širvintų lopšelis – darželis „Buratinas“, direktorė;

Gražina Zimkuvienė – Širvintų lopšelis – darželis „Saulutė“, direktorė;

Daiva Vinciūnienė – Širvintų rajono švietimo centras, direktorė;

Sidona Ušackienė – Širvintų rajono savivaldybės Kultūros centras, direktorė;

Laima Kutiščėva - Širvintų rajono savivaldybės Viešoji biblioteka, direktorė.

Asignavimų valdytojo kodas:	188722373
Biudžetiniai metai:	2010-ieji
Strateginiame plėtros plane analizuojami metai:	2007–2010-ieji metai
Strateginiame plėtros plane planuojami metai:	2010–2016-ieji metai

IVADAS

Širvintų rajono savivaldybėje įgyvendinamas projektas „Širvintų rajono 2007–2013 metų strateginio plėtros plano atnaujinimas“ pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai / trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“. Projektas įgyvendintas dviem etapais.

Atliekant situacijos analizę naudotas dokumentinių tyrimų metodas, analizuojant antrinius ir pirminius informacijos šaltinius: Širvintų rajono savivaldybės dokumentus, strateginius planus, strateginių planų įgyvendinimo ataskaitas ir kitus susijusius dokumentus; Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) informaciją. Gyventojų nuomonės tyrimui taikytas kokybinis tyrimo būdas – atliktas kokybinis tyrimas. Siekiant optimaliai įvertinti rajono gyventojų poreikius ir kokybiškai bei tikslingai atnaujinti Širvintų rajono 2007–2013 metų strateginį plėtros planą, tyrimo įgyvendinimui pasirinktas anketinės apklausos metodas. Anketose buvo sukonstruotos nuostatų skalės, kurios dar vadinamos Likerto skalėmis¹. Apklausta 950 respondentų, kuriems atrinkti buvo naudojamas netikimybinių tiriamųjų grupių parinkimo būdas – tikslinis grupių formavimas². Didžioji dalis respondentų pagal tautybę yra lietuviai (86 proc.), rusų tautybės – 3 proc., lenkai – 9 proc., kitos tautybės – 2 proc. Net 67 proc. respondentų yra darbingo amžiaus žmonės, kurių pajamų šaltinis – darbo užmokestis; 6 proc. respondentų gyvena iš pašalpų; 7 proc. respondentų pagrindinis pajamų šaltinis – pensijos; ir 6 proc. respondentų gyvena iš ūkinės

¹ Tiriamojo prašoma kiekvienam teiginiui pasirinkti vieną atsakymo variantą. Negatyviems teiginiams (labai prastai) buvo skiriama nuo 1 balo; už teigiamus teiginius – atsakymą „labai gerai“ – 5 balai. Didžiausia surinkta balų suma reiškia, kad respondentas situaciją dažniausiai vertina teigiamai, o mažiausias – kad neigiamai. Vadovaujantis šiuo principu buvo suformuluota apklausos anketa, kuri pateikiama ataskaitos priede.

² Respondentai parinkti atsitiktiniu būdu, jie sudarė ne mažiau kaip 5 proc. visų Širvintų rajonos savivaldybės gyventojų. Į formuojamą grupę įtraukti asmenys, kurie yra tipiškiausi tiriamojo požymio prasme: grupė suformuota priklausomai nuo savo specifinių tikslų (Širvintų rajono savivaldybės įstaigų darbuotojai, įmonės, verslo subjektai, nevyriausybinių organizacijų, gyventojai). Atliekant apklausą taip pat daroma prielaida, kad ne visi apklausiamieji atsakys į visus pateiktus klausimus.

veiklos. Apklausos anketos buvo pateikiamos Širvintų rajono savivaldybės internetinėje svetainėje bei tiesiogiai platinamos respondentams.

Rengiant Širvintų rajono ilgalaikį 2010–2016 metų strateginį plėtros planą, formuojant rajono savivaldybės plėtros prioritetus, jų pasiekimo rodiklius atsižvelgta į situacijos analizės rezultatus.

1. IŠORĖS APLINKOS ANALIZĖ

1.1 POLITINIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI

Savivaldybė – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per tos valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą ir jos sudarytas, jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas. Savivaldybė įgyvendina Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymus ir kitais teisės aktais priskirtas funkcijas, kurios pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo, pagal sprendimų priėmimo laisvę – į savarankiškasias ir valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms). Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nurodytos 32 valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos.

Rajonų savivaldybės yra atsakingos už rajonams svarbių ekonominių ir socialinių sprendimų priėmimą, laikantis galiojančių teisės aktų ir normų, todėl nacionalinis ir regioninis planavimas daro didelę įtaką savivaldybių veiklai. Širvintų rajono savivaldybės veikla planuojama orientuojantis į nacionaliniu lygiu patvirtintų strategijų prioritetus, taip pat atsižvelgiant į Vilniaus regiono plėtros plano prioritetus ir tikslus.

Lietuvoje yra ryškių gamtinių, ekonominių, demografinių ir infrastruktūros sąlygų, darančių įtaką ūkio plėtrai, skirtumų, kurie lemia nemažus gyventojų užimtumo, pajamų lygio ir kitų socialinio bei ekonominio regionų išsivystymo rodiklių skirtumus. Siekiant subalansuoti šalies ūkio plėtrą regioniniu aspektu bei užtikrinti visų regionų tolygią ekonominę plėtrą ir ekonominę bei socialinę sanglaudą rengiami regionų plėtros planai vadovaujantis įvairiais teisės aktais.

Vienas pagrindinių teisės aktų Lietuvos Respublikos *Vyriausybės veiklos programa*. 2008 m. gruodžio mėnesį buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Vyriausybė) veiklos programa ir darbą pradėjo penkioliktoji Vyriausybė. Vyriausybės veiklos programa yra svarbus dokumentas šalies savivaldybėms, nes joje apibrėžtos pagrindinės mokesčių, valstybės ir savivaldybių valdymo reformų gairės. Vienas iš pagrindinių Vyriausybės programos uždavinių – ekonomikos krizės ir jos pasekmių suvaldymas. Vyriausybės ekonominės krizės įveikimo plane numatyta: reformuoti valstybės mokesčių sistemą, taupyti valstybės ir

savivaldybių institucijų išlaikymui skiriamas lėšas, peržiūrėti socialinės paramos sistemą, sugriežtinti specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų valstybės savivaldybėms perduotas funkcijas įgyvendinti, naudojimą. Vyriausybės programoje taip pat numatytas apskričių reformavimas. Įgyvendinant vyriausybės programą, 2010 m. liepos mėn. buvo panaikintos panaikinti apskritys, dalis jų funkcijų perduotas savivaldybėms.

Įgyvendinant svarbius ekonominius ir socialinius sprendimus, vadovaujamosi *Nacionaline darnaus vystymosi strategija*, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. parengė darnaus vystymosi prielaidų vertinimo ataskaitą, o 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 patvirtino Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją, taip pat vadovaujamosi *Valstybės ilgalaikės raidos strategija*, Lietuvos Respublikos Seimas 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“ patvirtino Valstybės ilgalaikės raidos strategiją. Šalies nacionalinėje darnaus vystymosi ir Valstybės ilgalaikės raidos strategijose suformuluoti gana ambicingi tikslai ir uždaviniai. Formuluojant Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategijos prioritetus ir tikslus, buvo vadovautasi nacionaliniais interesais ir jau parengtais strateginiais dokumentais (*Valstybės ilgalaikės raidos strategija*, Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, Lietuvos ūkio plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija ir t. t.). Šioje strategijoje suformuluoti Lietuvos darnaus vystymosi prioritetai: nuosaikus ir darnus ūkio šakų ir regionų ekonomikos vystymasis; socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regionų ir regionų viduje mažinimas išsaugant jų savitumą; pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; pavojaus žmonių sveikatai mažinimas; pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; geresnė biologinės įvairovės apsauga; geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; užimtumo didinimas, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas; švietimo ir mokslo vaidmens didinimas; Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas.

Tobulinant ekonominę ir socialinę vystymąsi šalyje 2009 m. parengta Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nauja redakcija. Pagrindinis darnaus vystymosi siekis išlieka tas pats, tačiau atsižvelgus į atnaujintos ES darnaus vystymosi strategijos prioritetus suformuluoti du nauji prioritetai: tausojantis vartojimas ir vystomasis bendradarbiavimas. Tai prioriteto *Skurdas pasaulyje ir darnaus vystymosi iššūkiai* atitikmuo, kuriame suformuluoti svarbiausi Lietuvos įsipareigojimai taikos užtikrinimo pasaulyje bei skirtumų tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių mažinimo srityse. Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas didinant ekologinį jų efektyvumą ir įtraukiant aplinkos interesus į jų vystymosi strategijas – itin svarbus šalies darnaus vystymosi prioritetas.

Dar vienas dokumentas kuriuo remiantis įgyvendinami svarbūs ekonominiai ir socialiniai sprendimai *Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija* yra

sudėtinė Valstybės ilgalaikės raidos strategijos dalis. Joje numatytos ilgalaikės ekonominės politikos kryptys, būtinos siekiant paspartinti šalies ūkio restruktūrizavimą ir leidžiančios adaptuotis prie vidinės ir tarptautinės situacijos pokyčių, maksimaliai didinti ir efektyviai išnaudoti šalies ekonominį potencialą.

Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai siejasi su ES struktūrine politika, kurios tikslas – finansinėmis priemonėmis ir nacionalinių regioninių politikų koordinavimu mažinti ES valstybių ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus. Tam, kad ES parama būtų panaudojama tikslingai yra parengta *ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija*. Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje (patvirtinta Europos Komisijos 2007 m. balandžio 26 d.) nustatytas pagrindinis ES struktūrinės paramos panaudojimo tikslas – sparčiai gerinti sąlygas investuoti, dirbti ir gyventi Lietuvoje, kad ūkio augimo teikiama nauda pasiektų visus šalies gyventojus.

2007–2013 metų ES struktūrinė parama Lietuvai skiriama iš Europos socialinio, Europos regioninės plėtros ir Sanglaudos fondų. Bendra paramos suma sudaro daugiau kaip 23 milijardus litų. Ši parama teikiama pagal Lietuvos 2007 – 2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir atskiras veiksmų programas, skirtas strategijai įgyvendinti:

- *Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa* skirta visų darbingo amžiaus šalies gyventojų mobilizavimui, nes investicijos į Lietuvos žmonių žinias, gebėjimus, aktyvumą, verslumą patikimai garantuoja ilgalaikį ūkio augimą. Šiai veiksmų programai skirta 13,8 proc. ES struktūrinės paramos lėšų (3,2 mlrd. Lt);
- *Ekonomikos augimo veiksmų programai* numatoma skirti didžiausią paramos lėšų dalį – 45,72 proc. (10,7 mlrd. Lt). Labai svarbu, kad net 10 proc. lėšų numatoma skirti ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirtiems moksliniams tyrimams bei technologinei plėtrai;
- *Sanglaudos skatinimo veiksmų programa* skirta įgyvendinti darnesnės visuomenės viziją, t. y. gyvenimo aplinkai ir kokybei gerinti, mažinant atskirų regionų skirtumus, skiriama 39,08 proc. (9,2 mlrd. Lt) visos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos.
- *Techninės paramos veiksmų programa* skirta ES struktūrinės paramos, gaunamos konvergencijos tikslu, programų įgyvendinimo kokybei užtikrinti, sukuriant tinkamą paramos valdymo ir kontrolės sistemą bei užtikrinant efektyvų jos funkcionavimą. Šiai veiksmų programai skirta 1,4 proc. (0,3 mlrd. Lt) ES struktūrinės paramos lėšų.

Ruošiantis 2014–2020 metų ES struktūrinės paramos panaudojimui, šalyje rengiama paramos panaudojimo strategija ir jos veiksmų planas. ES struktūrinių lėšų panaudojimas savivaldybėse padės smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai, infrastruktūrai plėtoti ir modernizuoti,

žmogiškiesiems ištekliams ugdyti, aplinkos apsaugai. ES teisės aktai reguliuoja daugelį sričių, priklausančių regioninės ir vietos valdžios kompetencijai: viešuosius pirkimus, aplinkos apsaugą, ekonominės veiklos reguliavimą, viešųjų paslaugų teikimą ir kt.

Širvintų rajono savivaldybės plėtra taip pat planuojama remiantis bei vadovaujantis aukščiau išvardintais oficialiaisiais dokumentais

Vadovaujantis strateginio planavimo dokumentais, parengtas ir rajono savivaldybės tarybos 2007 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. 1-34 patvirtintas Širvintų rajono 2007 – 2013 metų strateginis plėtros planas. Jame suformuota Širvintų rajono vizija, septyneriems metams nustatyti pagrindiniai plėtros tikslai ir uždaviniai. Šis planas įgyvendinant projektą „Širvintų rajono 2007–2013 metų strateginio plėtros plano atnaujinimas“ bus atnaujinamas dėl intensyviai besikeičiančios aplinkos, siekiant kokybiškesnio rajonui aktualių prioritetinių krypčių įgyvendinimo, geresnės gyvenimo kokybės bei didesnio regiono konkurencingumo, spartesnio ekonominio augimo ir kt. veiksmų. Strateginis socialinės bei ekonominės raidos planavimas turėtų padėti rajono žmonėms objektyviai vertinti ateities perspektyvas, suteikia galimybę visuomenei aktyviai dalyvauti įgyvendinant Širvintų rajono savivaldybės keliamus tikslus.

2009 m. vasario 27 d. Širvintų rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. 1-30 „Dėl Širvintų rajono 2009–2011 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ patvirtino ir strateginį veiklos planą 2009–2011 metų laikotarpiui. Širvintų rajono savivaldybės 2010 – 2012 metų strateginis veiklos planas parengtas remiantis strateginio planavimo metodika. Rengiant šį planą peržiūrėti ir į jį integruoti galiojantys teisės aktų reikalavimai, strategijos, tarpinstitucinės strategijos.

1.2 EKONOMINIAI VEIKSNIAI

Dėl šalyje vyraujančio ekonomikos nuosmukio blogėja Lietuvos savivaldybių padėtis (savivaldybių institucijų išlaikymui skiriamų lėšų mažėjimas, sugriežtintas specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų valstybės savivaldybėms perduotoms funkcijoms įgyvendinti, naudojimas ir kt.). Lietuvos Respublikos finansų ministerija skelbia, jog 2010 m. ir toliau augs nedarbo lygis, mažės vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, tačiau pradės augti bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP). 2011–2013 metais, atsigauant ekonomikai, BVP toliau palaiapsniui augs, didės darbo užmokestis, mažės nedarbas. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos projekciniai makroekonominiai rodikliai pateikti 1 lentelėje. Širvintų rajono savivaldybė vykdydama strateginį plėtros planavimą, atsižvelgia į pagrindinius Valstybės projektuojamus mikroekonominius ir makroekonominius rodiklius, jų kitimo tendencijas.

1 lentelė. Pagrindiniai šalies makroekonominiai rodikliai

Makroekonominiai rodikliai	2009	Projekcija			
		2010	2011	2012	2013
BVP augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	-14,8	1,6	2,8	1,2	2,4
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio indeksai, ankstesnis laikotarpis = 100	95,4	94,7	100,6	100,9	101,9
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt	2052,4	1944,6	1957,1	1974,8	2011,5
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc., darbo jėgos tyrimų duomenimis	13,7	16,7	15,5	13,9	12,3
Vartojimo augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	-13,3	-5,3	1,0	2,4	3,7
BVP augimas to meto kainomis, proc.	-17,2	1,9	3,7	2,9	5,7

Šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Tarptautinis valiutos fondas (toliau – TVF) prognozuoja, kad ekonominę krizę išgyvenusią Baltijos šalių ekonomiką vėl ims augti 2011 m., nors BVP prieaugis nebus didelis. TVF prognozuoja, kad Lietuvos BVP 2011 m. padidės 1,6 proc. Kurdamas 2010 m. valstybės biudžeto projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybė vadovavosi ūkio raidos sulėtėjimo scenarijumi bei ėmėsi atsakomybės, kad, esant dabartinėms aplinkybėms, kurias lėmė globali finansų krizė, valdžios finansavimo įsipareigojimai asignavimų valdytojams išlaikytų bet kokius išbandymus. Finansavimo stabilumui užtikrinti planuojamos trumpalaikės ir ilgalaikės priemonės. Ilgalaikės finansavimo stabilumo priemonės garantuos valdžios sektoriaus finansų planavimo sistemos reforma, o trumpalaikės priemonės numato apdairiai parengtas valstybės biudžeto projektas.

Vertinant ekonominius veiksmus, matome, kad Lietuvoje ilgalaikių bedarbių, tai yra asmenų, ieškančių darbo vienerius metus ir ilgiau, skaičius 2010 m. ketvirtį yra 298 tūkst. registruotų bedarbių. Užsiregistravusiųjų darbo biržoje ypač padaugėjo kovo pabaigoje; tai lėmė Sveikatos draudimo įstatymo nustatyta prievolė bedarbiams, neužsiregistravusiems darbo biržoje, mokėti privalomąjį sveikatos draudimo mokestį. Prognozuota, jog nedarbo lygis Lietuvoje ir toliau augs, nors ekonomikos plėtra jau bus teigiama, tačiau augimas nebebus toks ženklus kaip 2009-aisiais, 2010 m. vidutinis registruotas nedarbas sudarys 12 – 13 procentų. 2 lentelėje pateikiama pagrindinių rodiklių, lemiančių ekonomikos plėtrą, kelių praėjusių metų analizė ir prognozės.

2 lentelė. Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai

Makroekonominiai rodikliai	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
BVP augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	2,8	-15,0	1,6	3,2	1,2
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (vidutinis)	11,1	4,2	-1,0	1,0	1,5

metinis), proc.					
Suderinto vartojimo prekių ir paslaugų kainų indekso pokytis (gruodžio mėn. pabaigoje), proc.	8,5	1,2	-1,0	1,3	2,0
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas, proc.	119,4	95,4	92,2	99,1	100,9
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt	2151,7	2052,0	1891,9	1874,1	1890,7
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc. (darbo jėgos tyrimų duomenimis)	5,8	13,6	16,7	15,5	14,7
Prekių ir paslaugų balansas, proc. BVP	-11,4	0,5	5,9	2,7	1,5
Vartojimo augimas / grandine susietos apimtys augimas, proc.	4,5	-16,7	-5,0	6,2	2,3
Bendrojo kapitalo formavimo augimas / grandine susietos apimtys augimas, proc.	-6,5	-45,0	18,2	8,5	2,0
BVP augimas to meto kainomis, proc.	12,7	-16,9	1,5	3,9	2,3

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Širvintų rajono makroekonominius ir mikroekonominius rodiklius pagerina Širvintų rajone veikiančios, geriausiai išvystyti didmeninės ir mažmeninės prekybos, pramonės ir transporto bei sandėliavimo sektoriai. 2010 m. didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonės sudarė 23 proc. (2006 m. – 26 proc.) visų veikiančių ūkio subjektų, pramonės įmonės – 14 proc. (2006 m. – 14 proc.), nekilnojamojo turto / nuomos įmonės – 12 proc. (2006 m. – 8 proc.), transporto ir sandėliavimo įmonės – 10 proc. (2006 m. – 7 proc.), žemės ūkio, medžioklės, miškų ir žuvų ūkio įmonės – 4 proc. (2006 m. – 5 proc.), statybos įmonės – 5 proc. (2006 m. – 3 proc.), viešojo valdymo įmonės – 2 proc. (2006 m. – 3 proc.), viešbučiai ir restoranai – 3 proc. (2006 m. – 3 proc.). Jų veikla įtakoja rajono pasiekimų rezultatus.

Širvintų rajono savivaldybėje veikia apie 242 ūkio subjektai (žr. 3 lentelę), iš kurių 70 proc. yra mikroįmonės. Keturi penktadaliai įmonių yra privataus kapitalo, septynios iš dešimties dirba paslaugų sektoriuje

3 lentelė. Širvintų rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius 2010 m.

Eil. Nr.	Veiklos sritis	Skaičius
1.	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	9
2.	Apdirbamoji gamyba	34
3.	Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	7
4.	Statyba	12
5.	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	56
6.	Transportas ir saugojimas	24

7.	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	6
8.	Informacija ir ryšiai	4
9.	Finansinė ir draudimo veikla	1
10.	Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	30
11.	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	5
12.	Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	28
13.	Kita aptarnavimo veikla	26

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Vertindami ekonominę situaciją, Širvintų rajono darbdaviai teigia, kad dėl sparčiai kintančios ekonominės situacijos negali aiškiai numatyti įmonių ateities. Širvintų rajone siekiama sukurti palankias sąlygas verslui išsaugoti, naujoms įmonėms kurti, skatinti naujų verslo iniciatyvų atsiradimą ir įgyvendinimą. Ypatingas dėmesys skiriamas paslaugų sektoriaus plėtrai. Verslas vystomas nepažeidžiant ekologinės pusiausvyros. Priešingai vykstantiems procesams, daugelis respondentų atviruosiuose klausimynuose akcentuoja nepakankamą verslo skatinimą, privačių investicijų pritraukimą, turizmo potencialo neišnaudojimą, menkas būsto renovavimo pastangas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. 300 „Dėl Lietuvos Respublikos 2011 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano patvirtinimo“ patvirtino Lietuvos Respublikos 2011 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planą bei parengė 2011 m. veiklos prioritetų projektą. Atsižvelgiant į tai, atsakingoms ministerijoms pateikiami investicijų projektai, siekiant juos įtraukti į Valstybės investicijų 2011–2013 metų programos projektą. Valstybės kapitalo investicijos – valstybės lėšos, skirtos ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms, taip pat kitiems ūkio subjektams.

Valstybės institucijos, įstaigos ir įmonės, savivaldybių įstaigos ir įmonės, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 201 „Dėl Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodikos patvirtinimo“, atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planų ir kitais teisės aktais, rengia ir teikia Finansų ministerijai investicijų planus – vykdomų arba siūlomų vykdyti programų priemones (investicijų

projektus), reikalingus asignavimų valdytojo tikslams įgyvendinti. Investicijų projekte finansiškai (ekonomiškai), techniškai ir socialiai pagrindžiami investavimo tikslai, įvertinama investicijų grąža ir kiti efektyvumo rodikliai, nurodomos projektui įgyvendinti reikalingos lėšos bei finansavimo šaltiniai ir terminai.

Remiantis valstybės institucijų, įstaigų ir įmonių, savivaldybių įstaigų ir įmonių pateiktais investicijų projektais ir atitinkamų ministerijų pasiūlymais dėl valstybės investicijų paskirstymo, laikantis preliminarių limitų pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus, rengiama valstybės investicijų programa, kurioje išdėstoma valstybės investavimo strategija. Šioje programoje numatomos lėšos, reikalingos valstybės remiamų programų investicijų projektams įgyvendinti. Programa sudaroma ne mažiau kaip trejiems metams.

Atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu tvirtinama Valstybės investicijų programa pagal investavimo sritis, o vėliau priimamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Valstybės investicijų programoje atitinkantiems metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas) (žr. 4 lentelę). Prireikus, Valstybės investicijų programa kasmet tikslinama, atsižvelgiant į valstybės lėšų, numatomų skirti investicijoms, ir ekonominės politikos dokumentų pokyčius.

4 lentelė. Lietuvos Respublikos valstybės remiamų programų investicijų projektams įgyvendinti 2010–2012 metams planuojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos (tūkst. Lt)

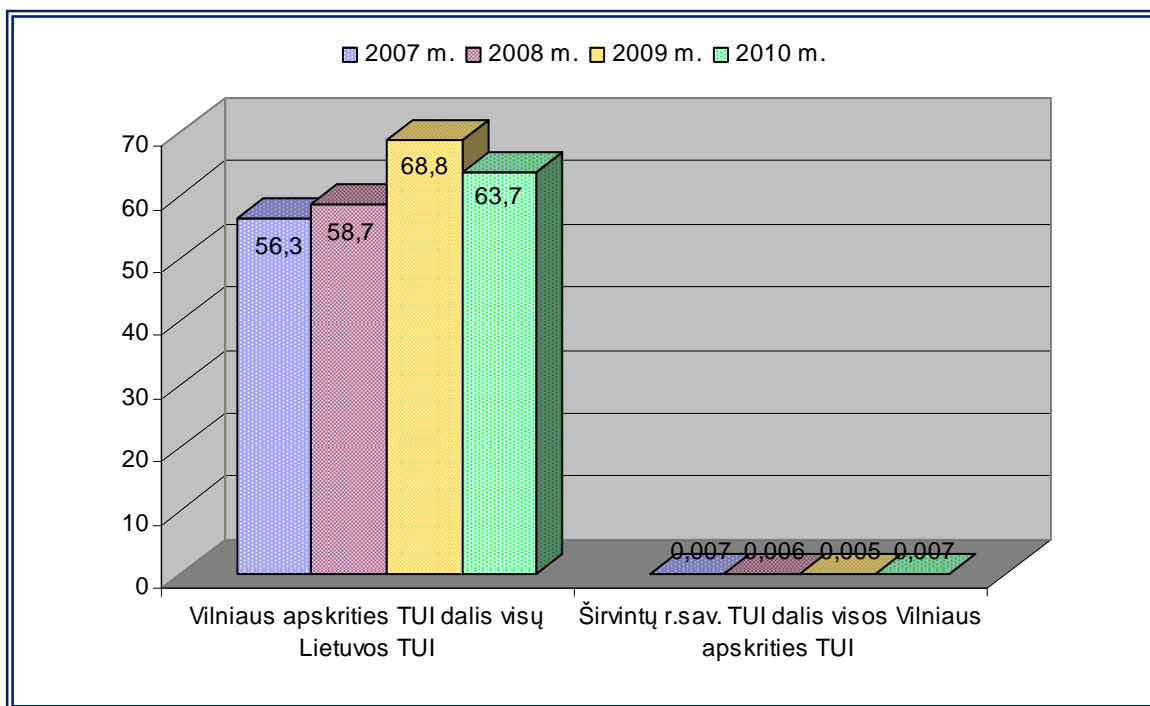
Sritis	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Valstybės valdymas	47 690	61 157	64 847
Krašto apsauga	101 749	129 624	155 934
Viešoji tvarka	31 216	35 134	40 334
Švietimas	674 818	818 340	860 180
Sveikatos apsauga	223 706	278 464	221 145
Socialinė apsauga	94 347	232 139	171 724
Aplinkos apsauga	782 669	532 904	510 705
Kultūra	93 687	88 078	87 352
Žemės ūkis	161 344	119 153	117 913
Visuomenės apsauga	290 249	366 500	369 341
Transportas ir ryšiai	1 510 361	1 733 488	1 800 505
Kita veikla	980 612	709 799	444 368
Iš viso:	4 992 448	5 104 780	4 844 348
iš jų informacinėms technologijoms	208 308	237 220	236 959

Šaltinis: Lietuvos Respublikos 2009 m. gruodžio 10 d. įstatymo Nr. XI-563 8 priedėlis

Nuo 2008 m. Širvintų rajono savivaldybės administracija įgyvendina investicijų projektus. Įgyvendinamų projektų skaičius 2010 m. išaugo iki 31 projekto finansuojamo ES ir kitų finansavimo mechanizmų lėšomis, kurių bendra vertė siekia 53379822,70 Lt.

Statistikos departamento duomenimis, 2010 m. sausio 1 d. užsienio šalys Vilniaus apskrityje buvo investavusios 21 183,7 milijono litų, Vilniaus miesto savivaldybėje – 20 606,5 milijono litų (net 97,27 proc. visų apskričiai tekusių investicijų), o Širvintų rajonui teko 1,5 milijono litų, tai sudaro 0,007 proc. visų Vilniaus apskričiai tenkančių tiesioginių užsienio investicijų (toliau – TUI).

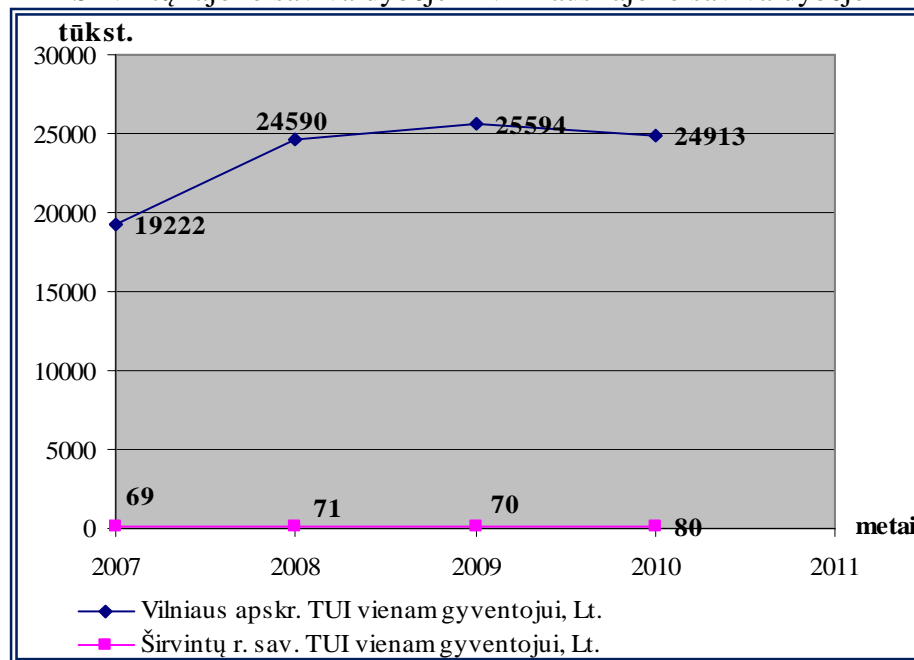
1 pav. Vilniaus apskrities ir Širvintų r. savivaldybės TUI lyginamoji dalis lyginant su didesnių administracinių teritorijų dalimi (proc.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Vienam Vilniaus apskrities gyventojui 2010 m. sausio 1 d. vidutiniškai teko 24 913 litai TUI (2009 m. sausio 1 d. – 25 594 Lt). Šalies vidurkis šiais metais – 9 997 Lt. Vienam Širvintų rajono savivaldybės gyventojui teko 80 litų – šis rodiklis stipriai skiriasi nuo šalies vidurkio (žr. 1 pav.).

2 pav. 2008–2010 metų tiesioginės užsienio investicijos Širvintų rajono savivaldybėje ir Vilniaus rajono savivaldybėje

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

2009–2011 metais Širvintų rajone planuojama sulaukti investicijų iš ES struktūrinių fondų. 2010 metais pateiktos 8 paraiškos gauti ES finansavimą, 24-ioms iš jų finansavimas jau paskirtas. Iš viso buvo prašoma 135 264 074,22 Lt, jau skirta 83 535 134,67 Lt (žr. 1 priedą).

Širvintų rajono savivaldybės 2009–2010 metų investicijų programoje ES parama buvo paskirstyta septynioms investavimo kryptims: švietimui, infrastruktūrai, kultūrai, aplinkosaugai, planavimo dokumentams rengti ir atnaujinti, turizmui, elektroninėms paslaugoms, kaimo plėtrai bei sveikatos ir socialinei apsaugoms gerinti. Projektai bus įgyvendinami taikant 13 skirtingų priemonių. Pagal priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ bus įgyvendinami 6 nauji projektai, kurių bendra vertė yra daugiau kaip 9 mln. Lt. Pagal investicijų programą 2009–2010 metais daugiausia investicijų (13,29 mln. Lt) bus skiriama priemonei „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu“.

Vis plačiau provincijos gyventojai įsijungia į kaimo visuomenės veiklą. Dėl to nuošaliose regiono vietose kuriasi kaimo bendruomenės. 2010 m. lapkričio mėn. duomenimis Širvintų rajone yra įregistruota 21 kaimo bendruomenė. Širvintų rajone įkurta vietos veiklos grupė. Vietos veiklos grupė – tai tarpininkas tarp nacionalinės ir vietos valdžios, kaimo bendruomenių ir verslo sektoriaus. Širvintų rajono vietos veiklos grupė (toliau - VVG) – savanoriška ir atvira organizacija, kuri, dirbdama partnerystės principu, vykdo Europos Sąjungos struktūrinių fondų priemonę „LEADER metodo įgyvendinimas“. „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonė yra sudėtinė viešojo valdymo ir kaimo plėtros reformos dalis, kurios

sėkmė priklauso nuo efektyvaus vietos valdžios, VVG, kaimo bendruomenių, kitų visuomeninių organizacijų ir verslo sektoriaus bendradarbiavimo. VVG su konsultantų pagalba 2008 m. rugpjūčio mėnesį parengė Širvintų rajono vietos plėtros strategiją.

2009 m. sausio 1 d. duomenimis, žemės ūkio naudmenos Širvintų rajono savivaldybėje sudarė 61 650 ha (t. y. 13 proc. bendrojo ploto Vilniaus apskrities žemės ūkio naudmenų bei 1 proc. visos šalies žemės ūkio naudmenų). Didžiąją dalį naudmenų sudarė ariamoji žemė (14 957 ha, arba 24 proc.), likusios žemės ūkio naudmenos pasiskirstė tokia tvarka: kultūrinės ir natūralios ganyklos (15 547 ha, arba 25 proc.) ir sodai bei uogynai (315 ha, arba 0,5 proc.).

5 lentelė. Širvintų r. sav. naudojamos žemės ūkio naudmenos

	2007	2008	2009
Ariama žemė (ha)	14221	14 681	14 957
Naudojamos žemės ūkio naudmenos (ha)	27512	31 351	30 831
Kultūrinės ir natūralios ganyklos, pievos (ha)	12818	16 327	15 547
Sodai ir uogynai (ha)	456	328	315

Šaltinis. Statistikos departamentas.

Remiantis Širvintų rajono miškingumo rodikliais galima daryti išvadą, kad jame yra pakankami daug miškų, nes rajono miškingumas, 2009 m. duomenimis, siekė 33,2 proc. Lyginant 2009 metų ir 2007 metų duomenis pastebima, kad miškingumas šiame rajone padidėjo 2,6 proc. Skaičiuojant medienos išteklius galima prieiti prie išvados, kad šio rajono medienos ištekliai 2009 metais siekė 52,1 (100 tūkst. kub. m), tai yra 27 proc. visų Vilniaus rajono medienos išteklių ir 1,2 proc. visos šalies medienos išteklių.

6 lentelė. Širvintų r. sav. miškų ištekliai

	2007	2008	2009
Medienos ištekliai, 100 tūkst. kub. m	48,8	53,4	52,1
Miškingumas, %	30,6	33,3	33,2
Medynų produktyvumas 1 ha, kub. m	189	186	182

Šaltinis. Statistikos departamentas.

7 lentelė . Širvintų r. sav. gyvulininkystės produktų gamyba

	2008	2009
Kiaušiniai, mln. vienetų	2,0	1,9
Primelžta pieno, tonos	19 655	17 952
Gyvulininkystės produktai, perskaičiuoti pienu, tonos	32 006	30 997
Realizuota skerstų gyvulių ir paukščių gyvuoju svoriu, tonos	2 385	2 530
Vilna (fiziniu svoriu), 100 kilogramų	17	15

Šaltinis. Statistikos departamentas.

2009 m. pradžios duomenimis, Širvintų rajone primelžta 17 952 tonų pieno, ir tai sudaro 1 proc. visoje Lietuvoje pagaminto pieno bei 70 proc. viso Vilniaus apskrityje gauto pieno. Iš to galima spręsti, kad rajone yra pakankamai gerai išvystytas melžiamų galvijų ūkis.

1.3. SOCIALINIAI VEIKSNIAI

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2009 m. Širvintų rajone gyveno 18 868 (žr. 8 lentelę) asmenys, gyventojų tankumas – 20,8 žmogaus viename kvadratiname kilometre. Tai yra tankis beveik tris kartus mažesnis nei Vilniaus apskrityje ir daugiau nei šešis šimtus kartų mažesnis nei Vilniaus miesto savivaldybėje.

8 lentelė. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius
1.	Gyventojų skaičius	18 868
2.	Gyventojų tankis	20,8
3.	Gyventojų pasiskirstymas pagal metus:	
3.1.	0–20 metų	4 183
3.2.	20–50 metų	7 844
3.3.	50–65 metų	4 754
3.4.	Vyresni nei 65 metų	2 086
4.	Gyventojų skaičius mieste ir kaime:	
4.1.	mieste	6 994
4.2.	kaime	11 874
5.	Vaikai (0–15 metų)	2 904
6.	Darbingo amžiaus žmonės	11 764
7.	Pensinio amžiaus žmonės	4 200
8.	Vidutinis gyventojų amžius:	
8.1	moterys	43,5
8.2	vyrai	37,4
9.	Išlaikomų amžiaus žmonių koeficientas:	

9.1.	0–14 metų	23
9.2.	60 ir vyresni	38
10.	Demografinės senatvės koeficientas	167

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Statistikos departamento duomenimis, jaunimas 2009 m. sudarė 22,2 procento visų Lietuvos gyventojų, tačiau tik 20 proc. visos ES populiacijos. Ši gyventojų dalis palengva mažėja dėl mažėjančio gimstamumo ir didėjančios emigracijos. Demografinė padėtis visoje Europoje keičiasi, visuomenė sensta, todėl Europos Komisija 2009 m. priėmė ES jaunimo politikos strategiją. Naujojoje strategijoje „Jaunimas. Investicijos ir galimybių suteikimas“ pripažįstama, kad jaunimas yra viena pažeidžiamiausių visuomenės grupių, ypač dėl dabartinės ekonominės ir finansinės krizės, ir kad jis yra didelis senstančios visuomenės turtas bei įvairių gyvenimo sričių – tiek ekonominių, tiek socialinių – variklis. Todėl į naujame Širvintų rajono savivaldybės plėtros plane numatytų ilgalaikių plėtros perspektyvų sąrašą būtina įtraukti ir jaunimo problemų sprendimo ilgalaikę strategiją rajoniniu lygmeniu.

Socialinių paslaugų įstatymo įgyvendinimas padeda teikti socialinę pagalbą ir paramą labiausiai socialiai pažeidžiamoms grupėms – seneliams, žmonėms su negalia, be tėvų globos likusiems vaikams, socialinės rizikos šeimoms. Socialinės paslaugos – tai paslaugos, kurias teikia socialinės apsaugos sistema, apimanti aštuonias socialines rizikas (liga, invalidumas, senatvė, našlystė, šeima/vaikai, nedarbas, būstas, socialinė atskirtis) pagal ES socialinės apsaugos statistikos klasifikaciją.

Rajone socialinę paramą teikia Širvintų rajono darbo birža, Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, socialines paslaugas teikia Širvintų rajono Socialinių paslaugų centras (su ten pat įsikūrusiu Krizių centru) bei nevyriausybinės organizacijos (NVO). Krizių centro poreikis grindžiamas respondentų pateiktu Širvintų rajone teikiamų socialinių paslaugų vertinimu: rūpinimąsi rizikos grupės asmenimis Širvintų rajone *vidutiniškai* ir *neigiamai* vertino 74,8 proc. apklaustųjų (*blogai* ir *labai blogai* – 39,1 proc.); tuo tarpu net 49,8 proc. atsakiusių į klausimus rūpinimąsi asmenimis, grįžusiais iš įkalinimo įstaigų, įvertino *blogai* ir *labai blogai*, o *vidutiniškai* – 34 proc. respondentų. Širvintų rajone, Čiobiškio seniūnijoje, yra įsikūręs Čiobiškio vaikų socializacijos centras, kuriame ugdomi elgesio sutrikimų turintys nepilnamečiai berniukai nuo 14 iki 18 metų. Taip pat rajone veikia Širvintų rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras, kuriame bendras vietų skaičius yra 55, kurios dažniausiai yra užimtos. Socialinio tyrimo duomenimis, Širvintų rajone turimą slaugos ir globos įstaigų skaičių respondentai vertino *vidutiniškai* (42,8 proc.) ir *teigiamai* (26,9 proc.), o *neigiamai* – 30,3 apklaustųjų. Atitinkamai buvo vertinamas ir socialinio būsto bei viešųjų pirčių pakankamumas: didelį socialinio būsto poreikį pripažino 40,4 proc. respondentų; dar prasčiau buvo pasisakoma apie viešųjų pirčių paslaugų pakankamumą ir kokybę – *blogai* ir *labai blogai*

tai įvertino net 79,2 proc. respondentų. Prastą neįgaliųjų padėtį rajone atspindi ir gyventojų nuomonės tyrimas (žr. 9 lentelę): rūpinimąsi senyvo amžiaus, neįgaliais, neveiksniais asmenimis *blogai* ir *labai blogai* vertina 37,4 proc. respondentų; o viešosios paskirties ir masinio lankomumo vietų pritaikymą neįgaliesiems *neigiamai* vertina 41,4 proc. apklaustųjų.

9 lentelė. Neįgaliųjų padėties vertinimas

Socialinių paslaugų vertinimas	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
Viešosios paskirties ir masinio lankomumo vietų pritaikymas neįgaliesiems	4,4 proc.	16,2 proc.	38 proc.	28,6 proc.	12,8 proc.
Rūpinimasis senyvo amžiaus, neįgaliais, neveiksniais asmenimis	4,7 proc.	20,9 proc.	37 proc.	25,3 proc.	12,1 proc.

Širvintų rajone socialinės apsaugos kontekste šiek tiek geriau vertinama labdaros organizacijų veikla, jų efektyvumas sprendžiant socialiai remtinų žmonių problemas: *vidutiniškai* jų veiklą įvertino 40,7 proc. respondentų, *gerai* – 22,9 proc. apklaustųjų, o *neigiamai* – 36,3 proc. apklausoje dalyvavusių žmonių.

Nors visuomenės apsaugos rezultato rodikliai rodo, kad kriminogeninė situacija Širvintų rajone, palyginus su 2009 m., yra stabilizuota, tačiau galima pastebėti, kad 2007–2009 metais nusikalstamumas rajone po truputį augo. Nusikalstamų veiklų skaičiaus pokytis tebėra atvirksčias: vagysčių, palyginus su 2007 m., padaugėjo 56 proc.; tuo tarpu išžaginimų, sunkių nusikaltimų, nužudymų sumažėjo.

Rajone ištirtų nusikaltimų rodiklis (procentais) vis dar išlieka gana mažas.

10 lentelė. Ištirtos nusikalstamos veikos

Širvintų r. sav.	2007	2008	2009
Ištirtos nusikalstamos veikos	157	154	128
Ištirtų nusikalstamų veikų dalis, %	49	48	37

Šaltinis - Statistikos departamentas.

Ypač aktualu tai, kad nusikalstamumo Širvintų rajone augimas yra tiesiogiai susijęs su nepilnamečių padaromais nusikaltimais, kurių kasmet po truputį vis daugėja (žr. 11 lentelę). Šios problemos aktualumas turi ypač stiprias sąsajas su jaunosios kartos užimtumo problematika, kuri yra laikoma pagrindine nepilnamečių nusikalstamumo priežastimi.

11 lentelė. Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos

Nusikaltimai	2007	2008	2009
Vilniaus apskritis			
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos	640	745	676
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos, palyginti su ištirtomis, %	7	8	7
Širvintų r. sav.			
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos	18	26	16
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos, palyginti su ištirtomis, %	11	17	14
Baudžiamieji nusižengimai			
Vilniaus apskritis			
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos	83	125	68
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos, palyginti su ištirtomis, %	7	10	5
Širvintų r. sav.			
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos	2	2	0
Nepilnamečių padarytos nusikalstamos veikos, palyginti su ištirtomis, %	13	40	0

Šaltinis - Statistikos departamentas.

Statistikos departamento duomenis patvirtina ir atliekamo gyventojų nuomonės tyrimo metu įvertintas Širvintų rajono visuomenės saugumas. Analizė buvo atliekama šiais aspektais: teisinės pagalbos užtikrinimas – *vidutiniškas* (3,01 balo); nusikalstamumo prevencija – *nepakankama* (2,73 balo); saugumą užtikrinančių įstaigų darbo kokybę *vidutiniška* (3 balai) ir respondentų saugumo pojūtis regione – *jaučiasi daugiau nesaugūs nei saugūs* (2,81 balo). Vertinimo skalėje respondentai turėjo tiriamuosius aspektus įvertinti *silpnai* (1 balas), augant pasitenkinimui, atitinkamai buvo nurodytas maksimalus vertinimas – *puikiai* (5 balai).

Teisinės pagalbos užtikrinimo lygį įrodo šie duomenys:

- Galimybė gauti pirminę teisinę pagalbą rajone daugumos respondentų vertinama *vidutiniškai* – 2,94 balo;
- Vaikų teisių apsaugos užtikrinimas rajone daugumos buvo vertinamas truputį geriau nei *vidutiniškai* – 3,14 balo;
- Galimybės negaištant laiko pasinaudoti notariatų ir advokatūros įstaigų paslaugomis daugumos apklaustųjų buvo vertinamos *vidutiniškai* – 2,95 balo.

Nusikalstamumo prevencijos lygį leidžia įvertinti duomenys:

- Priemonių prieš narkomaniją ir alkoholizmą įgyvendinimą rajone dauguma respondentų vertino prasčiau nei *vidutiniškai* – 2,75 balo;
- Vykdomą nepilnamečių nusikalstamumo prevenciją, asocialių nepilnamečių grupuočių sutramdymą dauguma respondentų vertino taip pat prasčiau nei *vidutiniškai* – 2,7 balo.

Saugumą užtikrinančių įstaigų darbo kokybės rodikliai:

- Smurtinių nusikaltimų (užpuolimų, sumušimų, prievartos, kt.) išaiškinamumą dauguma respondentų vertino prasčiau nei vidutiniškai – 2,71 balo;
- Turto vagysčių bei plėšimų išaiškinamumas seniūnijoje / mieste daugumos buvo vertinamas žymiai *blogiau nei vidutiniškai* – 2,56 balo;
- Seniūno veikla užtikrinant viešąją tvarką (seniūnas gali nagrinėti administracines bylas, bausti administracine tvarka) daugumos vertinama *vidutiniškai* – 2,9 balo;
- Privačių saugos tarnybų darbas rajone daugumos apklaustųjų buvo vertinamas *vidutiniškai* – 2,91 balo;
- Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbas (gaisringumas, gaisrų prevencija) daugumos asmenų vertinamas *gerai* – 3,72 balo;
- Savivaldybės policijos apylinkės inspektorių (nuovadų) darbas daugumos žmonių vertinamas šiek tiek geriau nei *vidutiniškai* – 3,08 balo;
- Viešosios policijos patruliavimo veiksmingumas vertinamas šiek tiek geriau nei *vidutiniškai* – 3,07 balo;
- Policijos įstaigų (padalinių) skaičių ir tinkamas išdėstymas rajono teritorijoje daugumos respondentų vertinamas *vidutiniškai* – 3,11 balo ;
- Policijos operatyvumas reaguojant į iškvietimus daugumos dalyvių vertinamas *vidutiniškai* – 3,06 balo;
- Operatyvumas įforminant eismo įvykius daugumos respondentų vertinamas geriau nei *vidutiniškai* – 3,21 balo;
- Prokuratūros darbas, vadovavimas baudžiamųjų bylų tyrimui daugumos apklaustųjų vertinamas *vidutiniškai* – 2,86 balo;
- Teismų darbas: greitas ir tinkamas bylų nagrinėjimas daugumos respondentų vertinamas taip pat *vidutiniškai* – 2,9 balo.

Gyventojų saugumo pojūtis regione gali būti perteikiamas analizuojant šiuos duomenis:

- Asmenų turto saugumą rajone dauguma respondentų vertino *blogiau nei vidutiniškai* – 2,69 balo;
- Piliečių fizinis saugumas gatvėse daugumos apklaustųjų vertinamas *vidutiniškai* – 2,8 balo;
- Bendra kriminogeninė padėtis seniūnijos teritorijoje / mieste daugumos žmonių vertinama taip pat *vidutiniškai* – 3,01 balo;
- Valkataujančių šunų ir kačių problemos rajone, daugumos respondentų nuomone, sprendžiamos *blogai* – 2,33 balo;
- Statybiečių, duobių ir kitų pavojingų vietų aptvėrimas, saugumo užtikrinimas daugumos asmenų vertinamas prasčiau nei *vidutiniškai* – 2,75 balo;

- Pėsčiųjų saugumas važiuojamojoje dalyje daugumos respondentų vertinamas *vidutiniškai* – 2,99 balo;
- Vairuotojų ir pėsčiųjų eismo kultūra daugumos apklausos dalyvių vertinama *vidutiniškai* – 2,79 balo;
- Avaringumas seniūnijoje / mieste vertinamas šiek tiek geriau nei *vidutiniškai* – 3,13 balo.

Apibendrinant šiuos duomenis manytina, kad Širvintų rajono savivaldybės aktualūs nusikalstamumo rodikliai bei labiau blogas nei vidutiniškas gyventojų saugumo regione vertinimas suponuoja poreikį spręsti gilumines nusikalstamumo rodiklių augimo priežastis: mažinti aukštą nedarbo lygį, spręsti jaunimo užimtumo ir nedarbo problemas, kelti regiono ekonominį ir konkurencinį potencialą.

1.4. TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI

Technologiniai veiksniai svarbūs įvertinant naujų technologijų, informacijos srautų poveikį institucijos reguliuojamai sričiai, valdymo organizavimui ir institucijų tarpusavio ryšiams.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuosekliai investuoja į technologijų plėtrą. Viena svarbiausių sričių – informacinių technologijų plėtra. Atsižvelgiant į Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos *Viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IT prioritetą*, planuojama diegti IT viešojo administravimo srityje: kurti elektroninę valdžią, didinti viešojo administravimo institucijų veiklos efektyvumą, plėtoti elektroniniu būdu teikiamas paslaugas, užtikrinti elektroninės demokratijos kūrimąsi. Tiek Europoje, tiek visame pasaulyje vis daugiau dėmesio skiriama informacinės visuomenės plėtrai, ir kaip vienas iš svarbiausių veiksmų nurodoma internetu teikiamų viešųjų paslaugų plėtra. Svarbiausios į gyventoją, kaip vartotoją, orientuotų naujosios kartos viešųjų (t. y. elektroninės valdžios) paslaugų savybės: kokybė, paprastas naudojimaisi, visuotinis prieinamumas.

Įgyvendinant šį prioritetą (modernizuoti viešąjį administravimą panaudojant IT), bus siekiama šių tikslų:

- sukurti IT plėtrai palankią teisinę aplinką šioje srityje, plėtoti IT panaudojimą viešojo administravimo institucijų priimamų sprendimų efektyvumui didinti;
- aktyvinti visuomenės ir viešojo administravimo institucijų sąveiką, užtikrinti visuomenės įtaką politiniams sprendimams, viešojo administravimo institucijų veiklos skaidrumą ir vadybinę kompetenciją;
- plėtoti elektronines viešąsias paslaugas;
- plėtoti elektronines sveikatos paslaugas.

Pagal 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir veiksmų programos „Ekonomikos augimas“ prioritetą „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinama nuostata, kad, atsižvelgiant į tokias pagrindines Lietuvos problemas (palyginti mažai šalies gyventojų naudojami informacinėmis ir ryšių technologijomis, infrastruktūros plėtros netolygumai, nepakankamas valstybės teikiamų viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę lygis), informacinės visuomenės plėtra 2007–2013 metais turėtų būti skatinama, visų pirma kuriant elektroninį turinį ir paslaugas bei plėtojant elektroninę infrastruktūrą.

Širvintų rajono savivaldybėje pagal 2007–2013 metų Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę VP2-3.1-IVPK-05-R „Elektroninė demokratija: regionai“ įgyvendinamas projektas „Elektroninės demokratijos priemonių plėtra Širvintų rajono savivaldybėje“. Elektroninio turinio ir paslaugų plėtra bus orientuota į valstybės teikiamų paslaugų (viešųjų e. paslaugų, e. sveikatos paslaugų, e. mokymo paslaugų ir kt.) visumos plėtojimą, lietuvių kalbos ir kultūros sklaidai informacinėje visuomenėje skirtų priemonių kūrimą, e. demokratijos plėtrą skatinančių įrankių diegimą, verslo procesų perkėlimo į elektroninę terpę skatinimą ir pan.

Infrastruktūros plėtra bus įgyvendinama plečiant plačiajuosčio ryšio tinklus periferinėse, nekonkurencingose (t. y. tose, kur rinka neužtikrina adekvačios plačiajuosčio ryšio prieigos) šalies teritorijose, taip pat gerinant sąlygas viešųjų paslaugų teikimui suderinus valstybės informacijos šaltinius (registus, informacines sistemas), užtikrinus jų saugumą.

Analizuojant technologinius veiksnius reikėtų paminėti investicijas į susisiekimo sistemą, inžinerinę infrastruktūrą ir pan.

2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija paremta strategine vizija, jog 2015 m. Lietuva pasieks kai kurių senųjų ES šalių narių socialinio ir ekonominio išsivystymo lygį. Siekiant įgyvendinti nustatytą pagrindinį šios strategijos tikslą bei užsibrėžtą viziją, formuluojamas strateginis „Ekonomikos augimo“ veiksmų programos tikslas – spartinti ūkio augimą ilguoju laikotarpiu, siekiant sumažinti Lietuvos ir ES vidutinio išsivystymo lygio nevienodumus. Vienas iš šios programos prioritetų – „Esminė ekonominė infrastruktūra“. Pagal šį prioritetą energijos tiekimo tinklų plėtrai keliami du pagrindiniai uždaviniai:

1. sudaryti technines galimybes ir aplinkosauginės prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į Europos Sąjungos bendrąsias elektros ir dujų vidaus rinkas;
2. didinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą.

Viena iš šios programos prioritetų – „Aplinka ir darnusis vystymasis“. Vienas svarbiausių efektyvaus ES paramos panaudojimo tikslų – užtikrinti, kad ES investicijomis skatinamas ūkio augimas atitiktų darnaus vystymosi principus. Spartaus ekonomikos augimo

derinimas su sveikos aplinkos išsaugojimu yra nelengvai išsprendžiamas uždavinys, o visuomenė ir dažniausiai būna linkusi pagrindinį prioritetą suteikti ekonominių problemų sprendimui, kas paprastai padaroma aplinkos kokybės sąskaita. Dabartiniame Lietuvos raidos etape itin svarbu laiku įgyvendinti efektyvias aplinkos apsaugos priemones ir mažinti neigiamą energijos ir gamtos išteklių naudojimo bei ūkinės veiklos poveikį aplinkai, nes susikaupusių aplinkos problemų sprendimas kainuoja daug brangiau nei jų prevencija ir anksčiau ar vėliau pradeda stabdyti patį ekonomikos augimą. Siekiant užtikrinti geresnę aplinkos kokybę ir darnų vystymąsi, investuojant šiam prioritetui skirtas Sanglaudos fondo paramos lėšas, daugiausia dėmesio numatoma skirti šių uždavinių sprendimui:

- 1) vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra;
- 2) šiuolaikinės atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas;
- 3) oro kokybės gerinimas;
- 4) energijos gamybos ir vartojimo efektyvumo bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimo didinimas.

Įgyvendinant šį prioritetą rajono savivaldybės įmonė UAB „Širvintų šiluma“ vykdo projektą „Širvintų miesto centralizuoto šilumos tiekimo tinklų modernizavimas diegiant šiuolaikines technologijas“, bendra projekto vertė 3 261 188 Lt: projektui skirtas finansavimas: 1 630 594 Lt, iš šios sumos ES dalis sudaro 1 630 594 Lt. Dėl seniai paklotų vamzdynų didelio nusidėvėjimo bei dažnai neveikiančio drenažo (apsemtos kameros, padidėjusi drėgmė) ir su tuo susijusios intensyvesnės vamzdynų korozijos, vamzdynai šilumos tiekimo kameroje labai dažnai esti neizoliuoti – tai priežastys, dėl kurių nesiseka patikimai ir efektyviai tenkinti vartotojų šilumos poreikių bei yra patiriami dideli šilumos energijos nuostoliai. Centralizuoto šilumos tiekimo sistemos vamzdynų modernizavimo darbai apims magistralinių ir kvartalinių tinklų keitimą (iš viso 2 334,5 metro). Atliekant modernizavimo darbus tinklai bus klojami bekanaliu būdu, naudojant naujas technologijas. Antrasis projektas – „Širvintų miesto centralizuoto šilumos tiekimo sistemos modernizavimas įdiegiant kondensacinį ekonomazerį“; bendra jo vertė – 3 009 769 Lt, projektui skirtas finansavimas – 1 504 884 Lt, iš šios sumos ES dalis sudaro 1 504 884 Lt. Projekto esmė – įdiegti kondensacinį ekonomazerį, kuris padidintų šilumos gamybos efektyvumą, sumažintų energijos gamybos sąnaudas ir padidintų energijos tiekimo saugumą bei patikimumą.

2. APLINKOS ANALIZĖ

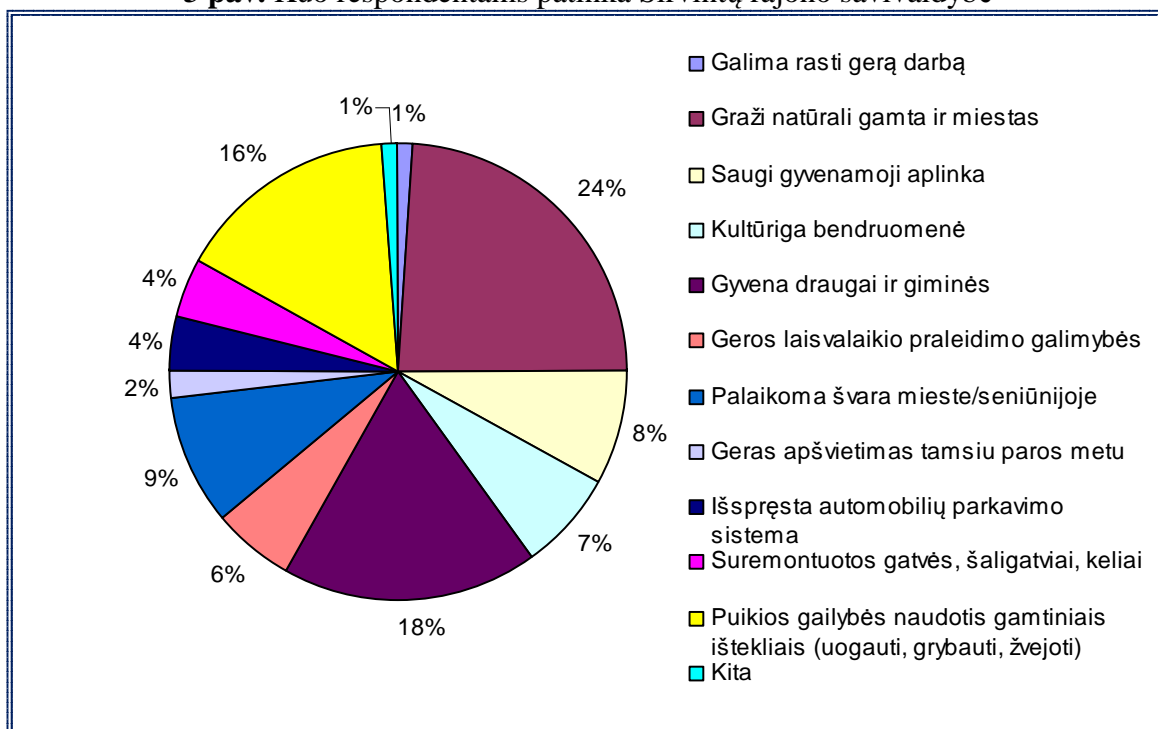
2.1. BENDROJI APLINKA

Širvintų rajono savivaldybė priklauso Vilniaus apskričiai, kurią dar sudaro Šalčininkų r., Elektrėnų, Švenčionių r., Trakų r., Ukmergės r., Vilniaus r. bei Vilniaus m. savivaldybių teritorijos. Vilniaus apskrities centras – Lietuvos sostinė Vilnius. Širvintų rajono savivaldybėje yra vienas miestas – Širvintos, 6 miesteliai – Bagaslaviškis, Gelvonai, Kernavė, Musninkai, Zibalai, Čiobiškis ir 485 kaimai.

Širvintų rajono savivaldybės bendras plotas yra 906 kv. km (9,3 proc. Vilniaus apskrities ploto). Žemės ūkio naudmenos sudaro 56 proc. savivaldybės teritorijos, miškai – 30,6 proc. Palyginus su bendroju šalies miškingumu, kuris yra 32,16 proc., rajono savivaldybės teritorijos miškingumas yra 1,58 proc. mažesnis. Vandenys sudaro 2,5 proc. Širvintų rajono savivaldybės teritorijos.

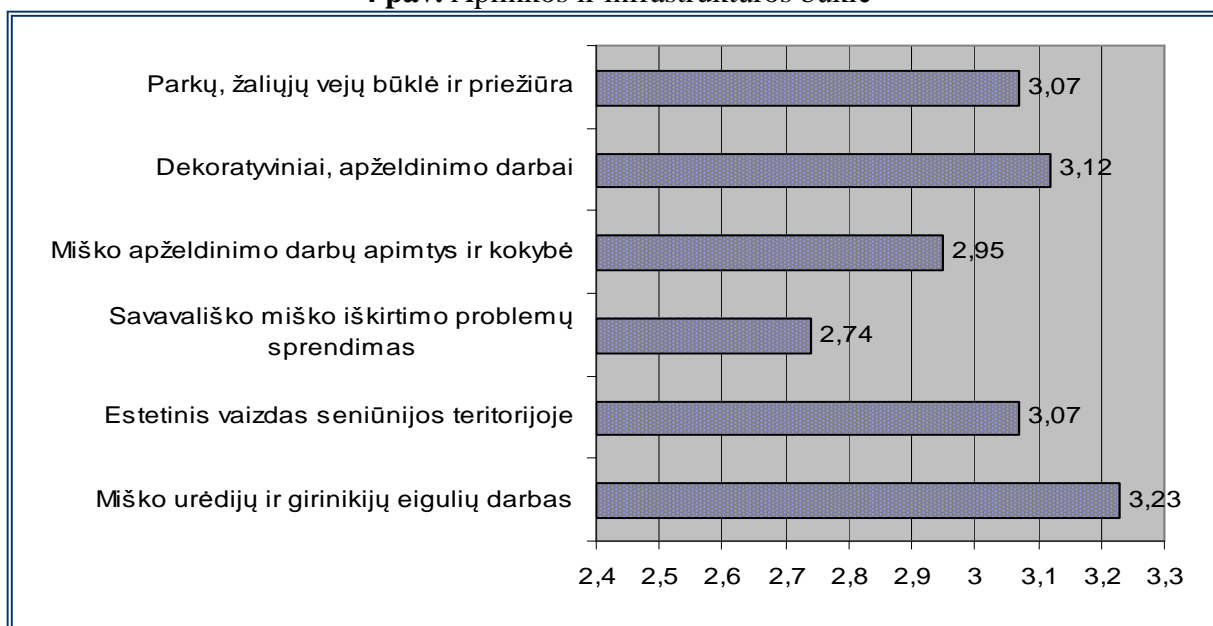
Geografiniu požiūriu Širvintų rajono savivaldybė yra išsidėsčiusi labai patogioje padėtyje – rajonas yra arti sostinės Vilniaus miesto, turinčio didelį ekonominį, socialinį ir kultūrinį potencialą. Rajono centrą nuo sostinės skiria tik 51 km, todėl šio didmiesčio artumas turi didelę įtaką rajono žmonių gyvenimui. 2010 m. atlikus Širvintų rajono savivaldybės gyventojų nuomonės tyrimą paaiškėjo, kad būtent kaip pagrindinį Širvintų rajono patrauklumo aspektą žmonės nurodo geografinę regiono padėtį bei aplinką. Sociologinio tyrimo respondentų dažniausiai pabrėžiamus rajono privalumus (net 42 proc.) galima vertinti kaip veiksnius, beveik nepriklausančius nuo Širvintų rajono savivaldybės valdymo: graži natūrali gamta ir miestas (24 proc.), gyvenantys draugai ir giminės (18 proc.). Kiti teigiamai vertinti veiksniai taip pat susiję su gyvenamąja aplinka (17 proc.): palaikoma švara mieste / seniūnijoje bei saugi gyvenamoji aplinka. Visi kiti veiksniai, labiau priklausantys nuo Širvintų rajono valdymo sistemos pastangų, teigiamai vertinami rečiau (žr. 3 pav.). Atskirai, kaip teigiamas rajono veiksnys, atviruose apklausos klausimynuose dažnai išskirta savivaldybės gera geografinė padėtis (išsidėstymas greta sostinės Vilniaus), kurios potencialą privaloma išnaudoti.

3 pav. Kuo respondentams patinka Širvintų rajono savivaldybė

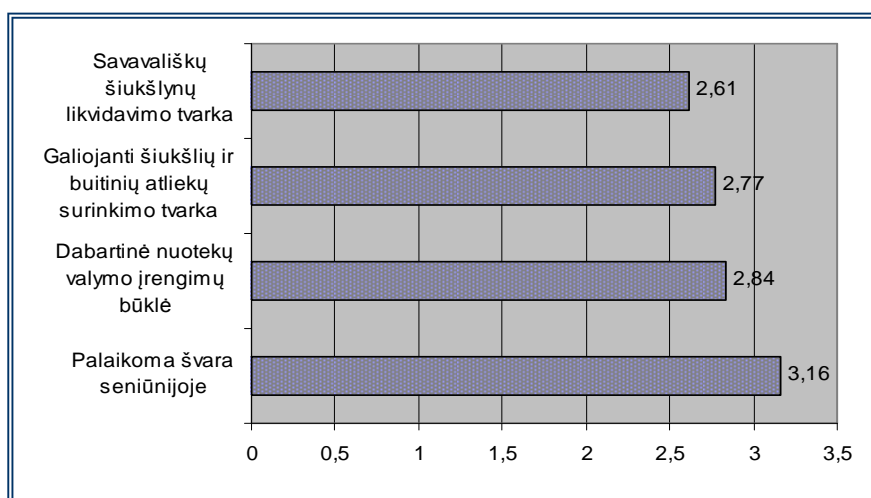
Gyventojų nuomonės tyrimo metu taip pat buvo vertinama esama aplinkos ir infrastruktūros būklė, jų priežiūros kokybė. Vertinimas buvo atliekamas pagal penkiabalę skalę (1 – labai blogai, 5 – puiku). Būtent ši tyrimo dalis, taikant priežasčių ir pasekmių analizę, išryškina Širvintų rajono valdymo problematiką. Nors dauguma respondentų kaip rajono privalumą pabrėžė gražią gamtą, miestą ir geografinę padėtį, tačiau su aplinka susijusius darbus, problemas ir viešąsias paslaugas vertino vidutiniškai ir net prasčiau: sąlyginai geriausiai buvo įvertintas miško urėdijų ir girininkijų eigulių darbas (3,23 balo), o prasčiausiai – savavališko miško išskirtimo problemų sprendimas (2,74 balo) (žr. 4 pav.).

4 pav. Aplinkos ir infrastruktūros būklė

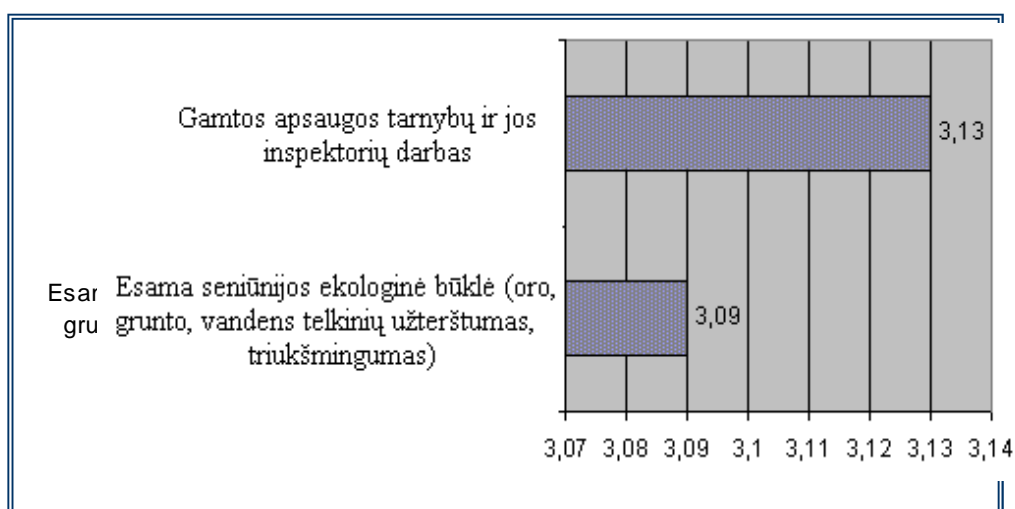
Prastai respondentai vertino ir Širvintų rajono savivaldybės veiklą aplinkosaugos srityje, t. y. centralizuotoje atliekų likvidavimo sistemoje, tai atsispindi vertinant buitinių atliekų surinkimą ir likvidavimą, nuotekų valymą: pvz., galiojanti šiukšlių ir buitinių atliekų surinkimo tvarka vertinama tik 2,77 balo (žr. 5 pav.). Geresnio respondentų vertinimo sulaukė vietinės seniūnijos atliekančios aplinkos švarinimą (3,23 balo), sprendžiant iš gauto rezultato galima teigti, kad viešųjų paslaugų decentralizavimas ir dekoncentravimas gyventojams yra priimtinesnis.

5 pav. Aplinkosaugos vertinimas

Ekologinę Širvintų rajono būklę dauguma respondentų vertina vidutiniškai – 3,09 balo, o gamtos apsaugos tarnybų ir jos inspektorių darbas taip pat vertinamas šiek tiek geriau nei vidutiniškai – 3,13 balo.

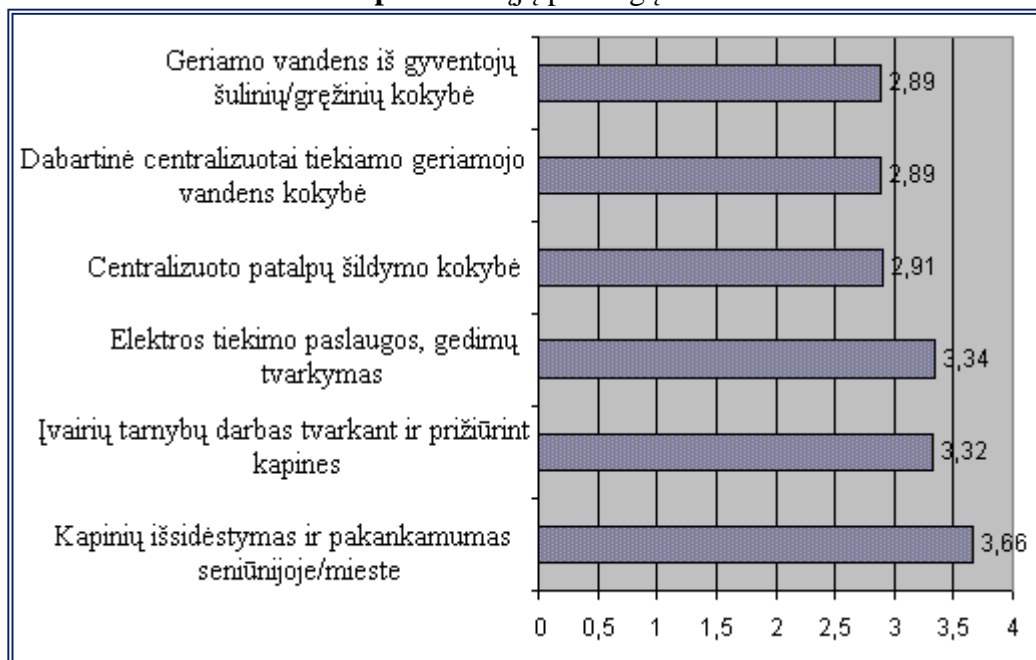
6 pav. Ekologinės būklės vertinimas

Respondentų gyvenamosios aplinkos, susijusios su centralizuotomis paslaugomis, vertinimas yra taip pat blogas: geriamojo vandens tiek iš šulinių/gręžinių, tiek tiekiamo

centralizuoto kokybė vertinama tik 2,89 balo; centralizuotas patalpų šildymas – 2,91 balo. Pastaruoju metu geriau vertinamos tik elektros tiekimo paslaugos – 3,34 balo.

7 pav. Viešųjų paslaugų vertinimas

Vertinant viešąsias paslaugas respondentus iš principo tenkino tik kapinių išsidėstymas jų pakankamumas bei priežiūra (žr. 7 pav.).

Apibendrinant vertinant respondentų nepasitenkinimą Širvintų rajone egzistuojančiomis problemomis, didžiausiu regiono trūkumu laikomas aukštas nedarbo lygis ir su tuo susijusių sektorių prastos plėtros sąlygos: 22 proc. apklaustųjų teigė, kad sunku rasti darbą; 11 proc. – kad nesudarytos arba egzistuoja prastos sąlygos verslui, kuriančiam darbo vietas; 8 proc. – kad blogai išvystyta paslaugų sfera ir 9 proc. – kad vystymosi perspektyvos apskritai yra blogos. Šiuos respondentų neigiamai vertinamus veiksnius daugiausia lemia esama ekonominė situacija bei vykdoma valstybinio ir regioninio lygio politika, priešingai, nei respondentų išvardinti beveik nuo nieko nepriklausantys dėmenys (graži aplinka, patraukli geografinė padėtis). Dėl šių priežasčių labai svarbi tampa Širvintų rajono plėtros strategija ir jos įgyvendinimas, visuomenės informavimas, bendrumo jausmo formavimas, kad paskatinti gyventojus kartu vystyti regioną.

Šiuolaikinėje, nuolat tobulėjančioje ir kintančioje informacinių technologijų aplinkoje naujų technologijų pokyčiai ir jų naudojimas šalies savivaldybėms yra labai svarbūs. Naujos technologijos skatina kurti naujus darbo metodus ir būdus, rasti partnerius, viešinimo, įvaizdžio strategijos priemones. Savivaldybės privalo stebėti technologijų pokyčius, kad juos suprastų ir prisitaikytų. Nuolatinė technologijų plėtra skatina atnaujinti turimą savivaldybės kompiuterinę bazę, programinę įrangą ir kitus informacinių technologijų resursus.

Spartus informacinių technologijų vystymasis skatina naujų technologijų, modernių informacijos sistemų diegimą, tad jų svarba itin didelė. Savivaldybės internetiniame tinklalapyje pateikiama ir atnaujinama visa visuomenei reikalinga informacija. Informacijos pateikimas interneto tinklalapyje savivaldybei labai aktualus, nes vystantis telekomunikacinėms technologijoms didėja jomis besinaudojančių gyventojų skaičius, taip pat gausėja naujų technologijų panaudojimo sričių.

Pagal Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atliktą tyrimą, kuriame įvertinti 2009 metų rudens elektroninės valdžios ir interneto vartojimo rodikliai, viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainėse lankėsi 40,5 proc. (2009 m. pavasario rodiklis – 45,9 proc.) apklaustų interneto vartotojų. Populiariausiomis viešojo sektoriaus įstaigų teikiamomis elektroninėmis paslaugomis išlieka: pajamų mokesčio deklaravimas – 40,1 proc., darbo paieška – 33,5 proc. ir su sveikatos apsauga susijusios paslaugos – 16,6 proc.

Pirmojo lygio paslaugas internetu (teikiama informacija) 2010 m. pradžioje teikė 69,4 proc., antrojo lygio (galimybė parsisiųsti formas) – 54,0 proc., trečiojo lygio (galimybė gražinti užpildytas formas) – 11,6 proc., ketvirtojo lygio (administracinė procedūra be popieriaus) – 8,1 proc., penktojo lygio (automatiškai užpildoma jau turima forma) – 6,2 proc. Savivaldybių įstaigų.

Informacinės visuomenės plėtros komiteto 2007 m. atlikto savivaldybių institucijų teikiamų viešųjų elektroninių paslaugų tyrimo duomenimis, dauguma Lietuvos Respublikos savivaldybių teikia tik pirmojo ir antrojo brandos lygio viešąsias elektronines paslaugas. Perkelti viešąsias paslaugas į internetą toliausiai pažengusios yra: Klaipėdos ir Vilniaus miesto savivaldybės (skirtingu nuo pirmojo iki trečiojo perkėlimo į internetą brandos lygiu į internetą iš viso čia perkelta atitinkamai 75 ir 74 proc. visų paslaugų). Širvintų rajono savivaldybėje į internetą perkelta 12 proc. visų paslaugų.

2.2. TRANSPORTAS

Širvintų rajono savivaldybės kelių tinklo pagrindą formuoja tarptautinis TINA-N transporto koridorius – automagistralė Vilnius–Ukmergė–Panevėžys (magistralinis kelias A2). Tai, kad savivaldybės teritoriją kerta automagistralė, susisiekimo prasme yra didelis privalumas, sudarantis svarbias prielaidas teritorijos ekonominės ir socialinės veiklos plėtrai. Tačiau pakankamai prasta kelių infrastruktūros būklė Širvintų rajone stabdo paties regiono ekonominio konkurencingumo potencialo augimą.

Širvintų rajono vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgis sudaro 764 km. Kelių ir gatvių su kietąja danga ilgis savivaldybėje siekia 722 km, žvyrkelių – 695 km.

Vilniaus apskrities vietinės reikšmės keliuose daugiausia naudotos patobulintos kelių dangos, vietinės reikšmės keliuose – žvyro dangos. Vilniaus apskrities vietinės reikšmės valstybiniuose keliuose patobulintos kelių dangos sudaro 20,9 proc. (šalyje – 17 proc.) visų dangų. Širvintų rajono savivaldybės vietinės reikšmės keliuose patobulintos kelių dangos tesudaro 3,5 proc.

12 lentelė. Vietinės reikšmės kelių ilgis

Vieta / Metai	Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis, km			iš jų su patobulinta danga, km			Vietinės reikšmės kelių su patobulinta danga dalis, proc.		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	59 394	59 710	60 062	9860	10009	10270	16,6	16,8	17
Vilniaus apskritis	8 311	8 575	8 746	1764	1740	1831	21,2	20,3	20,9
Elektrėnų sav.	641	641	641	122	124	124	19	19,3	19,3
Šalčininkų r. sav.	749	987	1 163	124	69	155	16,6	7	13,3
Širvintų r. sav.	764	764	764	26	26	26	3,5	3,5	3,5
Švenčionių r. sav.	1 030	1 030	1 030	83	83	83	8	8	8
Trakų r. sav.	837	837	837	162	165	167	19,4	19,7	20
Ukmergės r. sav.	1 527	1 527	1 527	176	177	177	11,5	11,6	11,6
Vilniaus m. sav.	981	992	992	744	762	762	75,8	76,8	76,8
Vilniaus r. sav.	1 783	1 798	1 793	327	334	337	18,3	18,6	18,8

Šaltinis: Statistikos departamentas

Gyventojų nuomonės tyrimo duomenys tik pagrindžia Statistikos departamento prie LRV rodiklius ir poreikį tvarkyti savivaldybės kelių būklę. Tuo tarpu lengvųjų automobilių skaičius Širvintų rajone sudarė 1,95 proc. visų Vilniaus apskrities lengvųjų automobilių; krovininiai automobiliai – 2,36 proc. visų apskrityje registruotųjų; o autobusai – 2,16 proc. visų Vilniaus apskrities autobusų (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Transporto priemonių skaičius 2009 m.

	Motociklai	Lengvieji automobiliai	Autobusai	Krovininiai automobiliai
Vilniaus apskritis	8 542	465 196	3 339	28 536
Elektrėnų sav.	316	14 253	76	945
Šalčininkų r. sav.	298	18 188	155	1 402
Širvintų r. sav.	294	9 090	72	678
Švenčionių r. sav.	602	13 376	92	886
Trakų r. sav.	378	18 506	118	1 308
Ukmergės r. sav.	794	21 743	138	1 671
Vilniaus m. sav.	4 915	321 944	2 411	18 236
Vilniaus r. sav.	945	48 096	277	3 410

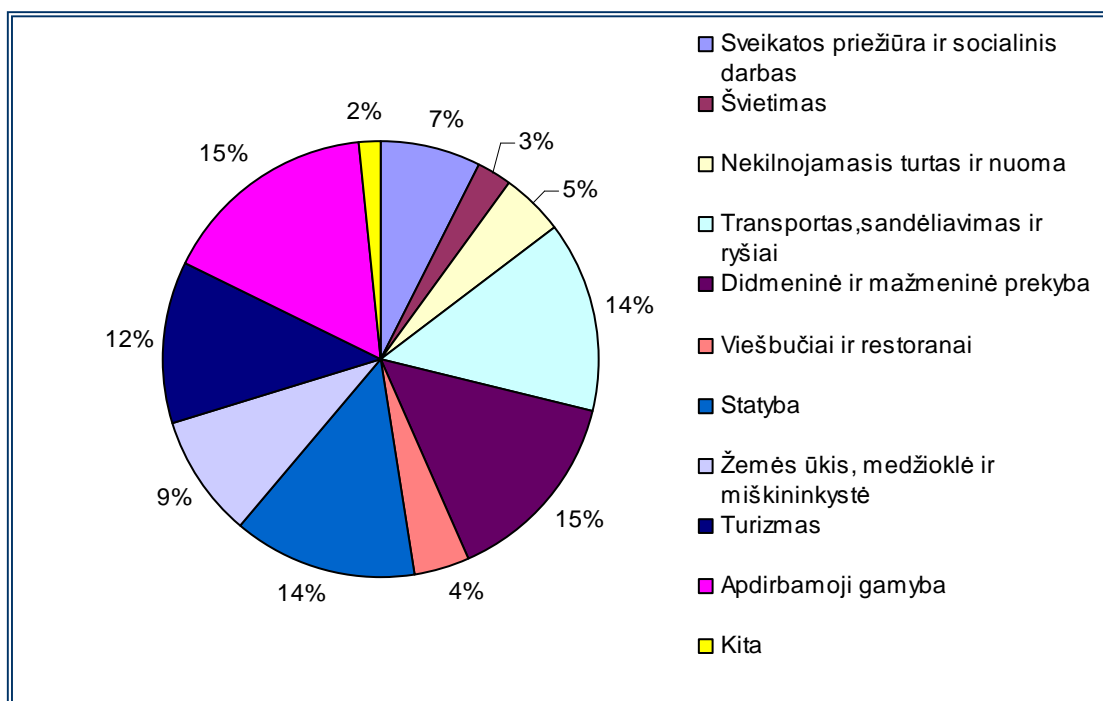
Šaltinis: Statistikos departamentas

2.3. GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS

2010 m. balandžio 1 d. Širvintų darbo biržoje buvo įregistruotas 2261 darbo ieškantis asmuo. Darbo biržoje įregistruoti bedarbiai balandžio 1 d. sudarė 17 proc. rajono darbingo amžiaus gyventojų (kovo 1 d. – 15,6 proc.). Tarp įregistruotų bedarbių vyrų tebėra daugiau nei moterų. Balandžio 1 dieną 64,3 proc. įregistruotų bedarbių sudarė vyrai, moterys – 35,7 proc. Bedarbės balandžio 1 d. sudarė 12,6 proc. rajono darbingo amžiaus moterų, o vyrai – 21,1 proc. darbingo amžiaus vyrų.

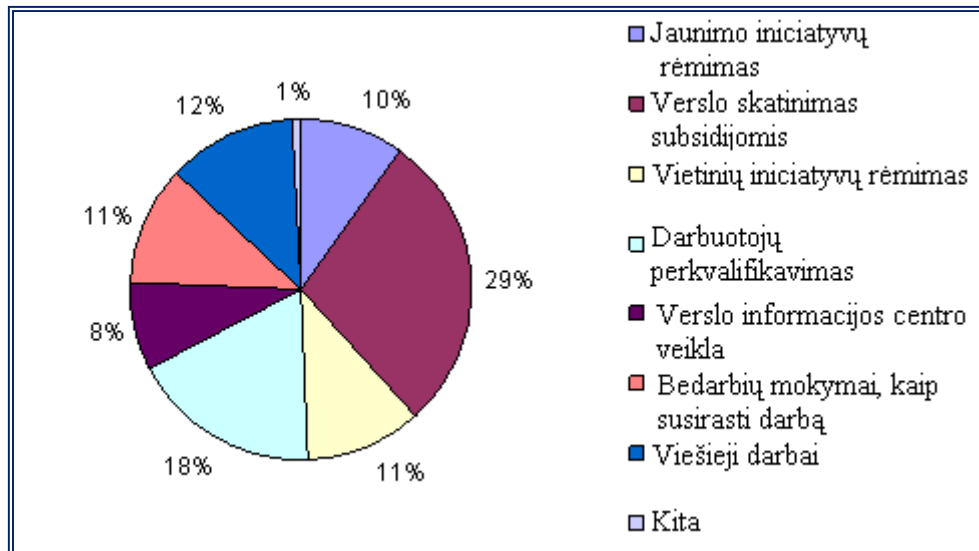
Gyventojų užimtumo problema buvo efektyviai pagrįsta ir gyventojų nuomonės tyrimo duomenimis: apklausos metu kaip vieną iš aktualiausių problemų respondentai pabrėžė nedarbą (kartu su kitomis aktualiausiomis rajono problemomis – 10 proc. apklaustųjų). Tyrimo duomenimis, efektyviausiais nedarbo problemos sprendimo būdais respondentai pripažįsta (žr.8 pav.): verslo skatinimą subsidijomis (trečdalis – 29 proc. respondentų); darbuotojų perkvalifikavimą (18 proc. respondentų); vietinių iniciatyvų rėmimą ir bedarbių mokymą (11 proc. apklaustųjų). Jaunimo iniciatyvų rėmimą kaip efektyvią nedarbo mažinimo priemonę nurodė 10 proc. respondentų.

8 pav. Efektyviausios nedarbo mažinimo priemonės

Kaip optimaliausias darbo vietų kūrimo Širvintų rajono savivaldybėje sritis respondentai nurodo apdirbamąją gamybą (15 proc.), transportą ir statybą (po 14 proc.) bei turizmo sektorių (12 proc.) (žr. 9 pav.)

9 pav. Optimaliausių darbo vietų kūrimo sričių pasiskirstymas

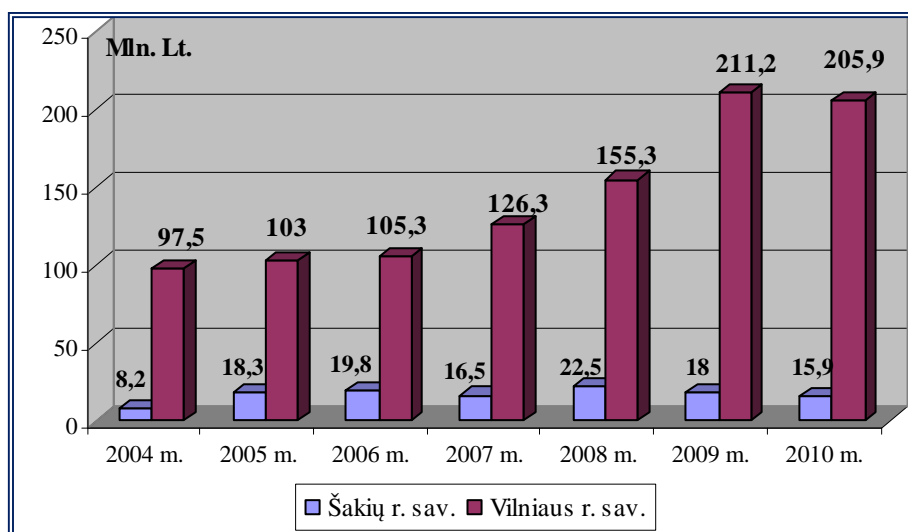
2.4. TIESIOGINĖS UŽSIENIO IR MATERIALINĖS INVESTICIJOS

Tiesioginės užsienio investicijos – tai būtina priemonė, skatinanti Širvintų rajono ekonominį augimą. Esant ribotiems Lietuvos kapitalo ištekliams, tiesioginės užsienio investicijos yra labai efektyvios skatinant gamybos augimą, keliant prekių ir paslaugų kokybę ir padedant įmonėms sėkmingiau konkuruoti laisvosios rinkos sąlygomis.

Užsienio investicijas į Lietuvą skatina:

- rinkos potencialas;
- kvalifikuota ir nebrangi darbo jėga;
- nuolat gerėjanti teisinė aplinka;
- palanki geografinė padėtis.

10 pav. Tiesioginės užsienio investicijos 2004–2010 m. Širvintų rajono savivaldybėje ir Vilniaus rajono savivaldybėje

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

2009 m. materialinės investicijos Širvintų savivaldybėje sudarė 28 198 tūkst. litų, arba 1504 litus vienam gyventojui, visoje šalyje vienam gyventojui teko 4132 litai materialinių investicijų (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Materialinės investicijos Širvintų rajone 2007–2009 metais (tūkst. litų)

	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Materialinės investicijos, tūkst. litų	38 485	44 599	28 198
Materialinių investicijų tenka vienam gyventojui, litai	1 999	2347	1504

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

2.5. PASLAUGOS

Paslaugos gyventojams plėtojamos visuose Širvintų rajono gyvenviečių centruose. Siekiant skatinti kaimo vietovių plėtrą bei palaikyti ir stiprinti rajono ūkinę veiklą plėtojamas objektų, teikiančių paslaugas (konsultacines, finansines, socialines ir kt.) ūkininkams ir kaimo gyventojams, tinklas. Paslaugas kaimo gyventojams, ūkininkams ir kitiems ūkio subjektams pirmiausia stengiamasi plėtoti seniūnijų centruose, kuriuose koncentruojasi didžioji dalis kaimo gyventojų; taip pat mažesnėse kaimiškosiuose gyvenvietėse. Širvintų rajone nuolat remiama paslaugų gyventojams įvairovės plėtra bei paslaugų sektoriaus įmonės skatinamos pereiti prie didesnę vertę generuojančių veiklų.

15 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius Širvintų rajone

Eil. Nr.	Veiklos sritis	Skaičius
1.	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	9
2.	Apdirbamoji gamyba	34
3.	Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	7
4.	Statyba	12
5.	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	56
6.	Transportas ir saugojimas	24
7.	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	6
8.	Informacija ir ryšiai	4
9.	Finansinė ir draudimo veikla	1
10.	Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	30
11.	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	5
12.	Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	28
13.	Kita aptarnavimo veikla	26

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Siekiant paskatinti paslaugų verslo plėtrą, Širvintų rajone vadovaujamosi Ūkio ministerijos „Paslaugų verslui“ kompetencijos programa.

Verslo paslaugų plėtra orientuojama į smulkias ir vidutines įmones, nuolat stengiamasi plėtoti smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) paslaugų įvairovę bei gerinti jų kokybę, taip pat gerinti informacijos sklaidą apie teikiamas verslo paslaugas.

2.6. TURIZMAS

2009 m. gegužės 25 d. rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1–T–117 buvo patvirtintas Širvintų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas iki 2016 m. (toliau – Širvintų rajono BP, arba rajono BP). Jo sprendiniuose numatomos nacionalinės turizmo trasos: dviračių, automobilių turizmo „Keturių sostinių kelias“, du vandens maršrutai, pėsčiųjų, dviratininkų ir slidininkų trasa „Napoleono takas“. Pagal šį planą Širvintų rajone turi būti suformuotos 3 aktyvios rekreacijos teritorijos, į kurias įeina golfo laukai, hipodromai, tirai ir aikštynai. Remiantis BP, planuojama įrengti 25 viešojo naudojimo paplūdimius, 2 rekreacijos organizavimo objektus, 1 kempingą, 9 motelius ir 3 golfo laukus. Širvintų mieste numatoma įrengti miesto parką, Kernavėje ir Čiobiškyje – 2 vietinius informacijos centrus, kurie suteiktų turistams žinių apie rajono teritorijoje teikiamas turizmo paslaugas, ir Pakerpės pilį. Remiantis

BP sprendiniais numatoma, kad ateityje turistų labiausiai lankomi turėtų būti archeologinio pobūdžio kultūros paveldo objektai.

Analizuojant gyventojų požiūrį į turizmo plėtojimą, galima prielaida, kad visos turizmo plėtojimo rūšys gyventojams yra daugiau nei priimtinos. Tik mažiau nei kas dešimtas apklaustasis atskirų turizmo sričių plėtotę įvertindavo *blogai* ar *labai blogai*.

Apklausos dalyviai akcentavo dviračių turizmo plėtojimo poreikį: net du trečdaliai respondentų teigia, kad tokių paslaugų plėtotė yra labai ar tiesiog reikalinga. Dar ketvirtadalis apklausos dalyvių tokių paslaugų plėtrą vertina vidutiniškai. Taigi, dviračių turizmo plėtotė yra svarbi daugiau nei 90 proc. apklaustųjų.

Peršasi paradoksali išvada analizuojant gyventojų požiūrį į jų troškimų įgyvendinimą: infrastruktūros plėtra šiuo atveju būtų vienintelė galimybė norus paversti realybe. Tačiau būtent turizmo infrastruktūros plėtrą *labai gerai* ar *gerai* įvertino vos šiek tiek daugiau nei 10 proc. apklaustųjų, o tokia veikla būtų nepatenkintas net beveik kas trečias respondentas.

16 lentelė. Gyventojų turizmo sektoriaus poreikio analizė

Turizmo galimybių vertinimas	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
Turizmo infrastruktūros išplėtojimas Širvintų rajono savivaldybėje	3,4 proc.	11,1 proc.	48,5 proc.	25,6 proc.	11,4 proc.
Vandens turizmo plėtojimo poreikis	26,6 proc.	35,7 proc.	30 proc.	5,7 proc.	2 proc.
Kaimo turizmo plėtojimo poreikis	29 proc.	36 proc.	27,6 proc.	7,1 proc.	0,3 proc.
Sportinio turizmo plėtojimo poreikis	26,6 proc.	38,7 proc.	28,3 proc.	5,4 proc.	1 proc.
Pažintinio turizmo plėtojimo poreikis	29,6 proc.	36,7 proc.	25,6 proc.	7,1 proc.	1 proc.
Kultūrinio turizmo plėtojimo poreikis	28,6 proc.	39,7 proc.	25,3 proc.	5,4 proc.	1 proc.
Dviračių turizmo plėtojimo poreikis	31,6 proc.	36 proc.	24,9 proc.	5,7 proc.	1,7 proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Tikėtina, kad toks noro gauti paslaugą ir sudaryti tam prielaidas neatitikimas, kyla iš abejonių dėl gyventojų privatumo ir saugumo užtikrinimo galimybių. Šiuo atveju būtų labai svarbu kuo išsamiau informuoti gyventojus apie rajono žmonėms turizmo teikiamą naudą ir imtis visų galimų veiksmų siekiant patenkinti vietos gyventojų ir turistų poreikius. Atliekant tyrimą buvo bandoma išsiaiškinti būtent informavimo ypatumus ir jo pakankamumą.

Rajono gyventojai tiesiogiai įtakoja turizmo plėtrą ir jo kokybę rajone, tai vyksta tiek patiems naudojantis paslaugomis, tiek teikiant jas privačioje turizmo rinkoje. Jie yra pirminis

informacijos šaltinis, galintis optimaliausiai atspindėti teikiamų paslaugų tendencijas ir turizmo infrastruktūros trūkumus, stabdančius sėkmingą turimų paslaugų plėtrą rajone.

Tyrimo metu respondentai buvo klausiami, kas, jų nuomone, padėtų plėtoti turizmą. Trečdalis respondentų nurodė maną, kad vienas pagrindinių veiksnių yra informacijos sklaida. Pakankamai aukštas šis rodiklis leidžia daryti prielaidą, kad gyventojai esą įsitikinę, jog esamos rajono turizmo paslaugų galimybės nėra pakankamai išviešintos.

Teikiant išvadas paminėtina, kad gyventojai mano, kad yra pakankamai svarbu plėtoti visų turizmo sričių potencialą. Norint įgyvendinti šį tikslą vertėtų aktyviau imtis informavimo strategijos viešinant turizmo paslaugas ir galimybes rajone (ypač efektyviomis priemonėmis apklaustieji vadina internetą bei spaudą).

Yra grėsmė, kad turizmo plėtra gali susidurti su gyventojų nuogastavimais ir neigiamu požiūriu į šios infrastruktūros plėtrą. Tikėtina, kad neigiama reakcija į panašius reiškinius kyla dėl abejonių, ar bus užtikrintas gyventojų privatumas ir saugumas. Šiuo atveju būtų labai svarbu kuo išsamiau informuoti visus apie rajono gyventojams turizmo teikiamą naudą ir imtis visų galimų veiksmų siekiant suderinti vietos gyventojų ir turistų poreikius.

Širvintų rajono savivaldybėje nėra itin daug apgyvendinimo paslaugas siūlančių įstaigų. Populiariausios būtų 3 žvaigždučių svečių namai „Lelija“ įsikūrę Širvintų miesto centre siūlantys visas sąlygas dirbti ir ilsėtis. Svečių namų teikiamos paslaugos nuo maitinimo ir apgyvendinimo paslaugų iki konferencijų organizavimo. Taip Širvintų mieste įsikūrę Eleonoros ir Juozo Gruodžių namai prie Širvintų marių, teikiantys apgyvendinimo bei aktyvaus poilsio prie vandens paslaugas. Taip pat Širvintų rajone yra įsikūręs nepaparasto grožio ir kultūrinės bei istorinės vertės Šešuolėlių dvaras, kuris įkurtas apie 1855 metus. Ansamblio centre - rūmai. Jų išorė yra reto angliško kotedžo stiliaus. Aplink rūmus išsidėstęs peizažinis parkas, Jo viduryje - rūmų kalva. Šiaurės rytuose ir pietuose iškasti trys tvenkiniai. Čia auga reti europiniai maumedžiai, pekanai, kanadinės cūgos, vienintelė Lietuvoje Karčioji karija. Parkas įkurtas XIX a. viduryje. Šešuolėlių I dvaras restauruotas dabartinio šeimininko Raimondo Petrausko lėšomis ir yra bene gražiausias dvaras Lietuvoje.

Širvintų rajone populiariausios yra šešios kaimo turizmo sodybos, siūlančios platų paslaugų spektrą. Tai – sporto ir poilsio kompleksas „Antanyinė“, J. Minevičienės kaimo turizmo sodyba, A. Pakalnio kaimo turizmo sodyba, kaimo turizmo sodyba „Kernavės bajorynė“, kaimo turizmo sodyba D. Radionovienės „Uosių paunksmėje“ bei A. Dirmeikio „Oreivių užuovėja“.

Daugelį Širvintų rajono renginių organizuoja Kultūros centras ir Viešoji biblioteka. Kasmet vyksta tradicinės Širvintų miesto, Derliaus šventės, respublikinės ristūnų žirgų varžybos. Taip pat Širvintų rajoną garsina vidutinio amžiaus žmonių tautinių šokių kolektyvas

„Viesula“ ir Kultūros centro kaimo kapela pripažinti savo grupėje geriausiai kolektyvais šalyje ir apdovanoti Auksinės kamanės apdovanojimais.

Širvintų rajone yra 6 bažnyčios išsiskiriančios stilių įvairove. Labiausiai išskirtinos Širvintų Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčia, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia, Gelvonų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia.

Širvintų rajone yra 4 dvarai - sodybos. Narvydiškio dvaro sodyba nuolat atnaujinama ir rekonstruojama, taip didinama jo kultūrinė vertė. Narvydiškio dvarą įsigiję šeimininkai atlieka tyrimus, iš po tarybinių laikų tinko atidengia gražias raudonų plytų sienas. Bartkuškio dvaro sodyba klasicistinio stiliaus dvaro rūmai šiuo metu yra apleista ir netvarkoma, nors joje yra išlikę autentiškos oficina, spirito varykla, arklidės, kumetynas. Lapšių dvaro sodybos savininkė O.Buklienė per pastaruosius ketverius metus baigia atgaivinti dvaro rūmus. Restauravimo darbai vyksta griežtai pagal ikonografiją, rastus pastato fragmentus, naudojamos senos technologijos bei madžiagos. Šio objekto restauravimas ir tvarkymas – tai puikus dvarų tvarkymo pavyzdys. Šešuolėlių dvaro sodyba yra lietuvių išeivio, gyvenančio Amerikoje, Raimundo Petrausko nuosavybė. Dvaras nuolat nuomojamas renginiams ir pobūviams, priimami turistai.

Širvintų rajonas išsiskiria piliakalnių gausa, kurie traukia turistus. Labiausiai žinomi ir turistų lankytini Kernavės piliakalniai. 194,4 ha Kernavės kultūriniame rezervate – 18 archeologijos ir istorijos paminklų, tarp jų 5 piliakalniai Mindaugo sosto piliakalnis, Lizdeikos kalnas, Aukuro kalnas, Pilies kalnas ir Kriveikiškio piliakalnis.

Dar keletas paminėtinų Širvintų rajono traukos objektų būtų Čiobiškyje po atviru dangumi įkurtas tautodailininko P. Malinausko skulptūrų muziejus, Gelvonų apylinkių įžymybė - gatvinis Mikalajūnų kaimas, įkurtas XVI a. per valakų reformą, ir išsaugojęs XIX a. pab. - XX a. pradžios autentiškumą. Tokių gatvinių kaimų Lietuvoje išlikę nedaug, nes dėl vėlesnių reformų jie išbarstyti į viensėdžius, Kernavės Archeologijos ir istorijos muziejus.

2.7. GYVENAMASIS FONDAS

Gyvenamasis fondas tai – gyvenamosios patalpos gyvenamuosiuose namuose, negyvenamuosiuose pastatuose, bendrabučiuose. Prie gyvenamojo fondo nepriskiriami vasarnamiai, medžiotojų nameliai, poilsiavietės, poilsio namai, sodo nameliai ir kiti pastatai, skirti laikinam gyvenimui. Gyvenamasis fondas surašomas į apskaitą pagal nuosavybės formas, jo buvimo vietą. 2009 m. Širvintų rajono gyvenamasis fondas sudarė 892,4 tūkst. kv. m naudingo ploto, arba 21 proc. Vilniaus apylinkių ir 1,1 proc. Lietuvos gyvenamojo fondo ploto. Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, Širvintų rajone per pastaruosius penkerius metus kito gana nežymiai (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. Gyvenamasis fondas Širvintų r. savivaldybėje

Gyvenamasis fondas	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	256,4	259,3	258,6
Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	24,7	25,3	25,4
Gyvenamasis fondas, tūkst. m ²	700,9	701,4	633,8
Naudingasis plotas, tenkantis vienam gyventojui, m ²	27,0	27,4	25,0

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Prie gyvenamojo fondo priskiriamas ir socialinis būstas. Šiuo metu savivaldybės būstai (gyvenamosios patalpos) už valstybės reguliuojamus nuomos mokesčio tarifus nuomojami pagal Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą. Teisę išsinuomoti šį būstą turi asmenys, kurie neturi nuosavo būsto arba kurių nuosavybės teise turimo ar savivaldybėje nuomojamo būsto naudingasis plotas vienam šeimos nariui mažesnis kaip 10 kv. metrų bei atitinkantys kitus, Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatyme numatytus kriterijus socialinio būsto gavėjams. Per pastaruosius penkerius metus asmenų, prašančių socialinių būstų, skaičius išaugo beveik keturis kartus. Dažniausiai į savivaldybę kreipiasi jaunos šeimos ir neįgalūs asmenys (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Asmenys (šeimos), buvę sąrašuose socialiniam būstui nuomoti Širvintų r. savivaldybėje

Asmenų grupės	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Jaunos šeimos	44	50	66
Našlaičiai ir likę be tėvų globos asmenys	8	12	20
Neįgalūs asmenys (šeimos)	25	40	40
Bendrasis sąrašas (nepatekę į kitus sąrašus)	49	58	72
Socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą	1	1	1
Šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių)	2	7	9

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

2.8. APLINKOS APSAUGA

2003 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoje Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje darnus vystymasis įteisintas kaip pagrindinė ilgalaikė visuomenės vystymosi ideologija. Analizuojant vykstančius aplinkos kokybės pokyčius, Širvintų rajono savivaldybėje daugiausia dėmesio skiriama pagrindiniams aplinkos komponentams: orui, vandeniui, dirvožemiui. Analizuojamos ir kraštovaizdžio bei biologinės įvairovės problemos. Oro, vandens, dirvos tarša priklauso nuo ūkio plėtros ir žmonių veiklos intensyvumo planuojamoje teritorijoje. Širvintų rajono savivaldybės teritorijoje, plėtojant žemės ūkius,

infrastruktūrą, rekreaciją, turizmą, gyvenamąsias teritorijas, gavybos pramonę, nepamirštama ir aplinkos apsauga. Gerėjant gyvenimo kokybei taip pat plėtojama inžinerinė bei susisiekimo infrastruktūra, viešosios paslaugos. Atitinkamai intensyvėja teritorijos naudojimas, todėl didės ir oro, vandens bei dirvos tarša. Aplinkos apsauga Širvintų rajone apima 6 prioritetingas sritis:

- Atliekų tvarkymas;
- Želdynų ir želdinių apsauga;
- Teritorijos tvarkymas ir apsauga;
- Laidojimas ir kapinių tvarkymas;
- Triukšmo prevencija;
- Šunų ir kitų gyvūnų laikymas.

Vertinant aplinkos taršą, verta paminėti, kad aplinką Širvintų rajono savivaldybėje labiausiai teršia dujinės ir skystosios medžiagos. Vien per 2008-2009 m. į aplinką pasklido 117,5 tonos šių teršalų pagal Teršalų išmetimo į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių Širvintų rajone duomenis.

2.9. SVEIKATOS APSAUGA

Širvintų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, vykdoma Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006 – 2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009 – 2013 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario mėn. 18 d. nutarimu Nr. 111 numatyta 1,2 priemonė „Įgyvendinti tikslines visuomenės sveikatos stiprinimo ir profilaktikos priemones savivaldybėse“. Širvintų rajono savivaldybė įgyvendins priemonę „Plėtoti visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėse – plėsti savivaldybių visuomenės sveikatos biurus ir vykdyti visuomenės sveikatos priežiūrą“. Šios priemonės įgyvendinimui sudaryta bendradarbiavimo sutartis su Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru dėl visuomenės sveikatos paslaugų teikimo Širvintų rajone.

Lietuvos Vyriausybės prioritetasis – sveikatos sistemos reforma, siekiamybė užtikrinti aiškią sveikatos priežiūros šalyje tvarką ir kokybiškas medicinos paslaugas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 7 d. nutarimu Nr. 1654 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų ir paslaugų restruktūrizavimo trečiojo etapo programos patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 150-6713) Lietuvoje vykdoma sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizacija.

Širvintų rajono savivaldybėje medicinos specialistų ir vaistinininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, yra ženkliai mažesnis už šalies ir apskrities vidurkį. Širvintų rajone yra 1 ligoninė, 1 VŠĮ Širvintų Pirminės sveikatos priežiūros centras, 1 UAB „Širvintų sveikatos centras“, 1 UAB „Širvintų psichikos sveikatos centras“, 2 ambulatorijos (Musninkų ir Gelvonų), 7 vaistinės, 4 privatūs odontologijos kabinetai.

19 lentelė. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos

	2007	2008	2009
Vilniaus apskritis			
Privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius	388	351	427
Privačių odontologinės priežiūros įstaigų skaičius	243	205	274
Ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius SAM sistemoje	87	88	87
Ligoninių skaičius SAM sistemoje	39	39	39
Medicinos punktų skaičius SAM sistemoje	77	67	65
Širvintų r. sav.			
Privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius	4	5	3
Privačių odontologinės priežiūros įstaigų skaičius	2	3	2
Ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius SAM sistemoje	4	4	4
Ligoninių skaičius SAM sistemoje	1	1	1
Medicinos punktų skaičius SAM sistemoje	11	7	7

Šaltinis - Statistikos departamentas.

Atlikto tyrimo rezultatų duomenimis 2009 m. vienas širvintiškis pas gydytoją apsilankė vidutiniškai 5,6 karto, tuo tarpu šalies vidurkis yra 6,5 karto vienam gyventojui, apskrities vidurkis 7,6 karto. Tokius skaičius gali lemti netolygus sveikatos priežiūros įstaigų ir specialistų pasiskirstymas rajone. Ši problema ypač aktuali vyresnio amžiaus žmonėms, gyvenantiems nedidelėse kaimo vietovėse ir neturintiems galimybės pasinaudoti toliau esančių sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis.

Atlikto gyventojų nuomonės tyrimo rezultatai parodė, kad sveikatos priežiūros paslaugos Širvintų rajone dažniausiai vertinamos *vidutiniškai* (vertinimo vidurkis – 40,7 proc.), *gerai* vertinamų sveikatos priežiūros paslaugų vidurkis – 25 proc., o *blogai* – 34,3 proc. Kitas svarbus sveikatos priežiūros būklę atspindintis rodiklis būtų tai, ar žmonės yra patenkinti įvairiose rajono sveikatos priežiūros įstaigose teikiamomis paslaugomis.

Kitas svarbus sveikatos priežiūros būklę atspindintis rodiklis yra tai, kad žmonės patenkinti įvairiose rajono sveikatos priežiūros įstaigose teikiamomis paslaugomis

Širvintų rajono poliklinikoje teikiamų paslaugų kokybę dauguma apklaustųjų įvertino *vidutiniškai* – 44,4 proc.; *gerai* – 22,9 proc., o *blogai* – 32,7 proc. respondentų. Respondentams pasisakant apie Širvintų rajono ligoninėje teikiamų paslaugų kokybę: 47,5 proc. respondentų jas vertino *vidutiniškai*, *gerai* ir *labai gerai* – 20,2 proc., tuo tarpu *blogai* ir *labai blogai* – 32,3 proc. asmenų. Pagal gyvenamąją vietovę pirminės sveikatos priežiūros įstaigoje (ambulatorijoje, medicinos punkte) teikiamą medicininę pagalbą dauguma gyventojai dažniausiai vadino *vidutiniška* – 42,8 proc., *blogai* ir *labai blogai* – 35,3 proc., *gerai* ir *labai gerai* – 21,9 proc. respondentų.

Ryškus nuomonių apie šį sveikatos priežiūros lygmenį skirtumas rodo, kad regione medicininės pagalbos kokybė pirminėse sveikatos priežiūros įstaigose yra labai nevienoda, tačiau vertinama aukščiau nei vidutiniškai.

Dabartinį greitosios pagalbos tarnybos darbą dauguma respondentų (net 65,7 proc.) vertino *vidutiniškai* ir geriau nei vidutiniškai, o *gerai* net – 34,3 proc.

Apibendrinant respondentų pateiktus sveikatos priežiūros paslaugų kokybės vertinimus nustatyta, kad duomenys atspindi nepakankamai išvystytos sveikatos paslaugų infrastruktūros realijas: paslaugų kokybės vidutinio ir gero vertinimo vidurkis yra 67 proc., tuo tarpu paslaugų prieinamumo vidutinio ir gero vertinimo vidurkis – tik 56 proc. Galima išvada, kad teikiamos paslaugos yra vidutinės kokybės, tačiau jų prieinamumas vis dar nepakankamas, o labiausiai pasitikima greitosios pagalbos tarnyba.

2.10. KULTŪRA IR LAISVALAIKIS

Kultūros vystymas ir visuomeninių organizacijų rėmimas apima ne tik kultūros renginius, bet ir tarptautinio bendradarbiavimo skatinimą, rėmimą, todėl būtina skirti daugiau dėmesio kultūros programoms, dėl kurių dažniausiai ir vyksta tarptautinės bendrijos informavimas, verslumo skatinimas, investicijų pritraukimas.

Renginiai yra vietinio, regioninio ir tarptautinio pobūdžio, jie negeneruoja ilgalaikių ir didelių žmonių srautų. Vietos prekybininkai per šiuos renginius gauna tos dienos išskirtinį pelną, tačiau taip rajone nesukuriami nuolatiniai paslaugų bei traukos centrai.

Kultūrinis rajono gyvenimas yra pakankamai aktyvus, veikia įvairūs meno kolektyvai, rengiama nemažai renginių, kuriuos organizuoja kultūros ir švietimo įstaigos. Statistikos departamento duomenimis, 2010 m. rajone veikė 1 kultūros centras ir 12 filialų, prie kurių buvo suburti 53 mėgėjų meno kolektyvai, buriantys 654 žmones. Visos kultūros įstaigos vykdo labai svarbias rajono gyventojams reikalingas etninės kultūros išsaugojimo, mėgėjiškos meninės veiklos organizavimo, vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumo, profesionaliojo meno propagavimo programas. Per metus rajone organizuojama daugybė renginių, kai kurie iš jų tapo tradiciniai ir organizuojami kiekvienais metais. Programoje numatoma įgyvendinti projektus: „Širvintų rajono viešosios bibliotekos rekonstravimas ir kultūros centro modernizavimas“, „Paplūdimio prie užtventkos Širvintos upės Širvintų mieste įrengimas“, „Kernavės kultūros centro patalpų renovavimas ir aplinkos infrastruktūros gerinimas“ ir „Turizmo informacijos ženklų ir stendų įrengimas“, tačiau šiuo metu yra svarstomos projekto veiklos, kurios gali būti praplėstos.

20 lentelė. Kultūros centrai ir filialai 2009 metų pabaigoje

	2009
Širvintų r. sav.	
Kultūros centrų skaičius	1
Kultūros centrų filialų skaičius	12
Meno kolektyvų skaičius	53
Dalyvių, meno kolektyvuose, skaičius	654

Šaltinis – Širvintų raj. Savivaldybė.

2010 m. Širvintų rajone veikė 1 viešoji biblioteka ir 20 jos filialai. Bibliotekose buvo užsiregistravę apie 6 tūkst. skaitytojų. Vidutiniškai vienam skaitytojui per metus bibliotekos išduodavo 31 knygą ir žurnalą, ir tai sutampa su apskrities rodikliu (32 knygos ar žurnalai 1 skaitytojui).

Rajone plačiai propaguojamos įvairios sporto šakos, populiariausios: žolės riedulys, futbolas, krepšinis, stalo tenisas, jodinėjimas, plaukimas. Rajono komandos dalyvauja ir užima aukštas vietas įvairiose šalies bei tarptautinėse varžybose. Širvintų mieste esančiame hipodrome rengiamos ne tik respublikinės, bet ir tarptautinės žirgų lenktynės.

Širvintose veikia sporto mokykla, kurioje yra 5 sporto šakų skyriai: stalo teniso, žolės riedulio, lengvosios atletikos, futbolo, plaukimo. Savivaldybės darbuotojų teigimu, daug lankytojų pritraukia VšĮ Širvintų laisvalaikio centras, kuriame veikia baseinas, sporto salė, sauna, biliardas

Atliekant Širvintų rajono gyventojų nuomonės sociologinį tyrimą, respondentų buvo prašoma įvertinti rajono kultūros ir sporto paslaugas. Meno ir sporto mokyklų teikiamų paslaugų kokybę pakankamai *gerai* (*vidutiniškai*, *gerai* ir *labai gerai*) vertina nuo 83,2 iki 84,9 proc. respondentų. Meno mokyklos paslaugų kokybe buvo *patenkinti* 41,1 proc. apklaustųjų, *nepatenkinti* – 16,9 proc. Sporto mokyklos paslaugų kokybe dauguma respondentų vertino *vidutiniškai* – net 45,8 proc., o *gerai* ir *labai gerai* – 39,1 proc. Prasčiausiai apklausos dalyviai įvertino sportinių renginių įvairovę – net 68,7 proc. apklaustųjų *ją pavadino vidutiniška* ir *bloga*, nors regiono gyventojams *trūksta ir kultūrinių renginių* – taip nurodė net 65 proc. respondentų.

Kultūriniai ir sporto renginiai yra svarbi gyventojų identiteto ir savimonės ugdymo priemonė, kurią, kaip būtina Širvintų regiono vystymui ir plėtrai, atviruosiuose gyventojų nuomonės tyrimo klausimynuose išskiria nemaža dalis respondentų. Dėl šių priežasčių būtina laisvalaikio ir kultūrinės veiklos organizavimą derinti prie gyventojų informacinio švietimo, siekiant įtraukti Širvintų rajono gyventojus kartu kurti labiau išvystytą ir patrauklų regioną, turintį puikią gyvenamąją aplinką ir stiprų ekonominį potencialą.

Širvintų rajone, siekiant pagerinti kultūros infrastruktūrą numatoma įgyvendinti projektus: „Širvintų rajono viešosios bibliotekos rekonstravimas ir kultūros centro modernizavimas“, „Paplūdimio prie užtvenktos Širvintos upės Širvintų mieste įrengimas“,

„Kernavės kultūros centro patalpų renovavimas ir aplinkos infrastruktūros gerinimas“ ir „Turizmo informacijos ženklų ir stendų įrengimas“, tačiau šiuo metu yra svarstomos projekto veiklos, kurios gali būti praplėstos.

Kultūros vystymas ir visuomeninių organizacijų rėmimas apima ne tik kultūros renginius, bet ir tarptautinio bendradarbiavimo skatinimą, rėmimą. Kaip ir kiti 2010-2012 metų programų biudžetai, kultūros programos biudžetas buvo žymiai pakoreguotas. Papildomi lėšų šaltiniai leido įgyvendinti numatytas veiklas, tačiau, norint pasiekti ir formuoti strateginius tikslus, pritraukti į Širvintų rajoną investicijas, skatinti verslumą, būtina skirti daugiau dėmesio šiai programai vykdyti, nes per kultūros programą didžiaja dalimi vyksta ir tarptautinės bendrijos informavimas.

2.11. ŠVIETIMAS

Širvintų rajono savivaldybėje veikia 13 švietimo įstaigų, meno ir sporto mokyklos, švietimo centras. Šiuo metu rajone yra 2 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 1 pradinė, 7 pagrindinės, 2 vidurinės mokyklos, 1 gimnazija.

21 lentelė. Bendrojo lavinimo mokyklos

	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Bendrojo lavinimo mokykla			
<i>Vilniaus apskritis</i>			
Bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai	115 104	110 116	105 703
Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius	335	329	329
Širvintų r. sav.			
Bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai	2 766	2 612	2 432
Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius	11	11	11

Šaltinis - Statistikos departamentas.

Gyventojų nuomonės tyrimo duomenimis, Širvintų rajono švietimo būklė respondentų apskritai yra vertinama *patenkinamai* ir *pakankamai gerai*: vaikų darželių skaičiaus pakankamumą ir būklę *patenkinamai* ir *gerai* įvertino 65,3 proc. apklaustųjų; mokyklų pasiekiamumą ir būklę – 74,5 proc. respondentų; perkvalifikavimo ir suaugusiųjų švietimo būklę – 53,2 proc. apklausos dalyvių (žr. 22 lentelę). Gyventojų apklausa taip pat parodė, kad, palyginus su ikimokykliniu ir mokykliniu ugdymu, iš apklausos rezultatų matoma, kad *blogai* vertinama perkvalifikavimo ir suaugusiųjų švietimo būklė, ji laikoma nepatenkinama – tokią nuomonę pateikė net 41,8 proc. respondentų. Geriausiu pripažintas mokyklų pasiekiamumas ir būklė – *gerai* ir *labai gerai* tai įvertino net 39,4 proc. respondentų.

22 lentelė. Švietimo būklės įvertinimas.

Švietimo būklės vertinimas	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
Vaikų darželių pakankamumas ir būklė	4 proc.	21,5 proc.	43,8 proc.	22,2 proc.	8,4 proc.
Mokyklų pasiekiamumas ir būklė	6,7 proc.	32,7 proc.	41,8 proc.	14,5 proc.	4,4 proc.
Perkvalifikavimo ir suaugusiųjų švietimo būklė	5,1 proc.	13,8 proc.	39,4 proc.	31 proc.	10,8 proc.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose teikiamų paslaugų kokybę apklaustieji dažniausiai vertino *vidutiniškai* (40,7 proc.) ir *gerai* (39,4 proc.), o *nepatenkinamai* – tik 19,9 proc. respondentų. Vertinant respondentų atsakymus, matoma, kad Širvintų rajono savivaldybės gyventojai be didelių sunkumų gali patekti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, nes 80,1 proc. respondentų nurodė, kad vaikų galimybės patekti į darželius yra *vidutiniškos* ir *geros*. Šia galimybes prastai įvertino 26,5 proc. apklausos dalyvių (žr.23 lentelę). Tuo tarpu mokyklų paslaugų kokybė buvo *teigiamai* įvertinta net 48,9 proc. respondentų, *vidutiniškai* – 33,7 proc. respondentų, o *blogai* tik 17,6 proc. apklausos dalyvių.

23 lentelė. Darželių ir mokyklų paslaugų kokybės įvertinimas

Švietimo paslaugų kokybės vertinimas	Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
Darželių paslaugų kokybė	8,1 proc.	31,3 proc.	40,7 proc.	16,2 proc.	3,7 proc.
Mokyklų paslaugų kokybė	6,1 proc.	42,8 proc.	33,7 proc.	15,2 proc.	2,4 proc.

Socialinio tyrimo duomenimis, vaikų ir jaunimo užimtumas Širvintų rajono savivaldybėje yra daugiau nei nepakankamas: 52,5 proc. respondentų nurodė, kad šių amžiaus grupių užimtumas rajone *blogas*, 33 proc. apklaustųjų – kad *vidutiniškas*, ir tik 14,5 proc. užimtumą pripažino esant gerą.

Neformaliojo ugdymo įstaigų įvairovę ir pasiekiamumą daugiau nei pusė respondentų vertino *vidutiniškai* (51,5 proc.), o *gerai* – 27,6 proc. apklausos dalyvių. Visa tai rodo gyventojus esant vne visiškai, o tik iš dalies esant patenkintus Širvintų rajono savivaldybės vaikų papildomo ugdymo sistema.

3. ŠIRVINTŲ RAJONO PRIORITETŲ ANALIZĖ

3.1. ŠIRVINTŲ RAJONO SSGG ANALIZĖ

SSGG analizė atliekama, siekiant išsiaiškinti planuojamos veiklos tam tikroje strateginio plano srityje privalumus, trūkumus, šios veiklos įgyvendinimo galimybes bei galimas grėsmes. Ši analizė padės apibrėžti tolesnius tikslus, uždavinius bei veiksmus juos įgyvendinant.

24 lentelė. SSGG

<p>Prioritetinė sritis</p> <p>Žmogiškųjų išteklių ir socialinės gerovės plėtra</p>	Stiprybės	• Mokymo įstaigų, rengiančių švietimo specialistus, pasiekiamumas (Vilniuje)
		• Mokyklų tinklų optimizavimas.
		• Stacionarių socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūros plėtra
		• Strateginė orientacija į švietimo plėtos perspektyvas
		• Stiprios kultūros renginių tradicijos
		• Didelis meno kolektyvų skaičius bei jų aktyvumas
		• Viešųjų interneto prieigų taškų tinklų išvystymas
		• Didelė dantų gydytojų paslaugų pasiūla
		• Odontologinių paslaugų gausa
		• Rajono geografinė padėtis Lietuvos didžiųjų ligoninių atžvilgiu
	• Farmacinių įstaigų (vaistinių) pasirinkimo įvairovė	
	Silpnybės	• Prasta kultūros bei sporto įstaigų materialinė bazė
		• Geografinė padėtis lemianti socialinės rizikos asmenų antplūdį
• Didelis nusikalstamumo ir alkoholizmo lygis		
• Jaunimo išvykimas iš rajono		
• Decentralizuotos socialinės paslaugos		
• Gydytojų stoka rajone		
• Mažas teikiamų paslaugų skaičius ligoninėje		
Galimybės	• Didesnis įvairių fondų lėšų socialinės sferos plėtrai pritraukimas	
	• Jaunimo įtraukimas į savivaldybės jaunimo politikos formavimą, jaunimo skatinimas dalyvauti priimančiais sprendimais socialiniais, ekonominiais klausimais	
	• Strateginio planavimo koregavimas, siejant su kultūros, sporto sektoriais kaip prioritetinėmis ūkio šakomis	
	• Trumpalaikių globos paslaugų vaikams teikimas	
	• Jaunimo centro įkūrimas	
	• VŠĮ Širvintų laisvalaikio centro veiklos efektyvumo didinimas	
	• Slaugos lovų skaičiaus didinimas ligoninėje	
	• Ambulatorinės grandies paslaugų skaičiaus didinimas	
Grėsmės	• Socialinės rizikos grupėms priskirtinų asmenų skaičiaus didėjimas, socialinių	

		<p>paslaugų ir socialinės paramos poreikio augimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaunimo veiklos tęstinumo užtikrinimo nebuvimas, keičiantis jaunimo lyderiams • Gyventojų nesuinteresuotumo didėjimas, skeptiško požiūrio į verslo plėtros ir kitas galimybes susiformavimas. • Lėšų trūkumas įvairių fondų remiamiems projektams įgyvendinti (rizika dėl kofinansavimo nebuvimo) • Specialiųjų poreikių mokinių skaičiaus didėjimas • Jaunimo emigracijos iš rajono didėjimas • Nestabili politinė situacija rajone • Sveikatos paslaugų skaičiaus mažėjimas, nulemtas gyventojų skaičiaus mažėjimo • Medicininių paslaugų skaičiaus mažėjimas kaime gyvenantiems asmenims • Didėjantis gyventojų nepasitikėjimas sveikatos apsauga 		
<p>Prioritetinė sritis</p> <p>Infrastruktūros ir aplinkos plėtra</p>	<p>Stiprybės</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Palanki verslo plėtrai geografinė padėtis ir susisiekimo keliais infrastruktūra • Širvintų rajono patrauklumas turizmui • Plačiąjuosčio tinklo infrastruktūros kūrimas, naujų informacinių sistemų diegimas • Planingas viešosios infrastruktūros tobulinimas • Teritorijų planavimo dokumentų rengimas • Geografinės padėties palankumas gamybos pramonei vystyti 		
		<p>Silpnybės</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nepakankamas kultūros paveldo išteklių išnaudojimas plėtojant rentabilius komercinius produktus ir paslaugas • Nesuformuotas Širvintų rajono, kaip patrauklaus verslui ir turizmui regiono, įvaizdis • Investicijų į infrastruktūrą trūkumas. • Maža turizmo paslaugų ir produktų pasiūla • Žemas gyventojų verslumo lygis • Sudėtinga tvarka norint pradėti verslą 	
			<p>Galimybės</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Širvintų, kaip patrauklaus verslui/ portui/ turizmui rajono, įvaizdžio gerinimas • Esamų rajono išteklių verslui plėtoti ir turizmo produktams kurti išnaudojimas • Geros susisiekimo infrastruktūros išnaudojimas logistikos ir transporto aptarnavimo plėtrai • Teritorijų planavimo dokumentų rengimas siejant juos su rajono pasirinkto ūkio

		sektorius, kaip prioritetinės ūkio šakos, plėtra
		<ul style="list-style-type: none"> • Prielaidų kurti kompleksinius turizmo produktus ir paslaugas sudarymas
		<ul style="list-style-type: none"> • Daugiau turistų srautų iš tolimesnių miestų ir užsienio rinkų pritraukimas
		<ul style="list-style-type: none"> • Socialinių ir didmiesčio miegamajam rajonui būdinių paslaugų plėtojimas
		<ul style="list-style-type: none"> • Užsienio bendrovių pritraukimas
	Grėsmės	<ul style="list-style-type: none"> • Neskiriant investicijų kultūros paveldui yra galimybė, kad jis visiškai išnyks.
		<ul style="list-style-type: none"> • Lėšų trūkumas įvairių fondų remiamiems projektams įgyvendinti (rizika dėl finansavimo prisidėjimo)
		<ul style="list-style-type: none"> • Auganti kaimyninių rajonų konkurencija sporto/turizmo srityje
		<ul style="list-style-type: none"> • Viešosios infrastruktūros trūkumas neigiamai įtakojantis verslo/sporto/turizmo plėtrą
		<ul style="list-style-type: none"> • Ne ekonominis, o politinis, „patriotinis“ požiūris į strateginę plėtrą
		<ul style="list-style-type: none"> • Objektų plėtros apribojimai, gyventojų nepasitenkinimas dėl socialinių veiksnių
		<ul style="list-style-type: none"> • Gamtinių ir kultūrinių išteklių sunaikinimas dėl nesubalansuoto išteklių naudojimo arba nepakankamo, neracionalaus išteklių skirstymo
		<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalinių teisės aktų pakeitimai
		<ul style="list-style-type: none"> • Didėsiantis visuomenės nepasitenkinimas ir neigiamas požiūris į naujoves
Prioritetinė sritis Verslo, turizmo ir kaimo plėtra	Stiprybės	<ul style="list-style-type: none"> • Geros galimybės pasinaudoti ES ir kitų fondų parama
		<ul style="list-style-type: none"> • Įgyvendinama VVG strategija
		<ul style="list-style-type: none"> • Ekologiška aplinka
		<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvi bendruomenių veikla seniūnijose • Aktyvios kaimo bendruomenės
	Silpnybės	<ul style="list-style-type: none"> • Netinkamos sąlygos ūkininkauti (nederlingos žemės)
		<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvių liaudies menininkų stoka
	Galimybės	<ul style="list-style-type: none"> • Ekologinės žemdirbystės plėtra
		<ul style="list-style-type: none"> • Tradicinių amatų atgaivinimas ir plėtra
		<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominę kaimo gyventojų veiklą skatinančių žinių ir įgūdžių tobulinimas
		<ul style="list-style-type: none"> • Kaimo gyventojų interesus atstovaujančių organizacijų plėtra.
		<ul style="list-style-type: none"> • Kooperavimasis su kaimyniniais rajonais
	Grėsmės	<ul style="list-style-type: none"> • Rajono gyventojų iniciatyvumo sumažėjimas
		<ul style="list-style-type: none"> • Projektai nebus įgyvendinami dėl kofinansavimo lėšų trūkumo
<ul style="list-style-type: none"> • Biurokratizmo didėjimas 		

4. SSGG ANALIZĖS IŠVADOS

Sociologinio tyrimo duomenimis, tik 30 proc. respondentų yra skaitę Širvintų rajono 2007–2013 metų strateginį plėtros planą, ir net 68 proc. pasisakė apie galimų ir būtinų priemonių / projektų įgyvendinimą Širvintų rajono savivaldybėje iki 2013 m. Atlikus respondentų pasisakymų kokybinę analizę ir apibendrinant respondentų atsakymus, galima išskirti keletą galimų plėtros krypčių:

- Turizmo plėtra. Išskiriamas Širvintų rajono turizmo potencialas ir būtinybė kurti reikiamą infrastruktūrą (kaimo turizmas, paplūdimys, Kernavė), vykdyti informacinę regione vystomo turizmo plėtrą.
- Širvintų rajono aplinkos infrastruktūros sutvarkymas (pastatų renovacija, kelių infrastruktūros remontas, tvarkymas, apšvietimo sistemos priežiūra, aplinkos priežiūros ir tvarkymo projektai).
- Investicijų pritraukimas ir verslo skatinimas.
- Nedarbo mažinimo priemonių įgyvendinimas.
- Jaunimo užimtumo ir nedarbo problemų sprendimas.
- Vaikų užimtumo projektų vystymas
- Kultūrinių projektų vystymas.
- Krizių centro įkūrimas.
- Alkoholizmo prevencijos priemonių įgyvendinimas.
- Korupcijos mažinimo priemonių įgyvendinimas.
- Gyventojų savimonės ir identiteto ugdymo priemonių įgyvendinimas.

Daugiausia respondentų akcentavo turizmo, aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymo bei gyventojų savimonės, identiteto ugdymo projektų / priemonių įgyvendinimą. Kai kurių apklaustųjų nuomone, Širvintos galėtų tapti patraukliu Vilniaus miesto priemiesčiu ir taip pritraukti daugiau gyventojų. Tam reikia patrauklių gyvenimo sąlygų: gerai išplėtoto darželių, mokyklų tinklo, gero susisiekimo (kelių ir dviračių takų), kokybiškai sutvarkytų ir švarių rekreacinių zonų. Taip pat pageidautina didesnė kultūrinių renginių įvairovė, geros sąlygos vietiniam verslui plėtotis, naujų įmonių subsidijavimas.

Be to, reikia atkreipti dėmesį į širvintiškio bei Širvintų krašto žmogaus identiteto suvokimo skatinimą. Žmogus, suvokiantis esąs šio krašto dalis, mažiau galvos apie išvažiavimą ir daugiau stengsis kurti savo ateitį Širvintų krašte. Šio tikslo galima pasiekti rengiant kultūrinius

renginius, krašto istorines parodas, ekspozicijas, paskaitas. Taip pat reikia remti (ir skatinti tai daryti verslą) miesto sporto (futbolo, krepšinio, žolės riedulio ir t. t.) komandas, kurios labai efektyviai ir stipriai vienija žmones. Tam reikia ne tik gerų rezultatų, bet ir gerų galimybių stebėti rungtynes (pritaikyti žiūrovams stadioną, sporto salę).